

INVESTOR

Pénzügyi magazin

2022. október

PALKÓ GYÖRGY

Elnök-vezérigazgató, Veolia

BERTALAN ZSOLT

Csoportszintű technológiai
és innovációs igazgató,
MVM Energetika Zrt.

FÓKUSZBAN AZ ENERGIAIPAR

- Mik lesznek a következő évek energetikai kulcsszavai?
- Mit tehetnek a cégek az energiakáosz ellen?
- A BDO Magyarország globális energiaipari elemzése

A BDO

A VILÁG 164 ORSZÁGÁBAN

VAN JELEN

BDO GLOBAL EREDMÉNYEK 2021

NEMZETKÖZI BEVÉTEL

US\$ 11.8 milliárd

+10.8%* ↑ ÁRBEVÉTEL
NÖVEKEDÉS

*állandó árfolyamon

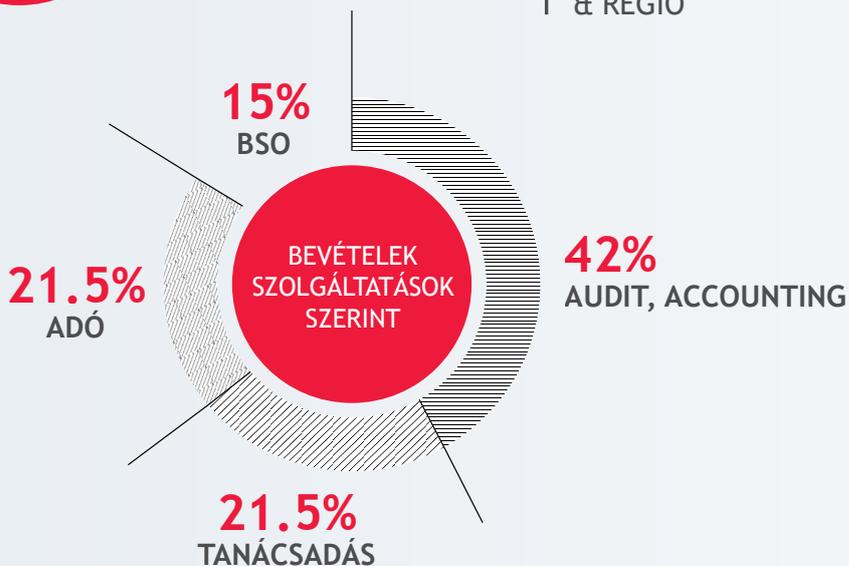
95,414 MUNKAVÁLLALÓ

1,713

IRODA

164

ORSZÁG
& RÉGIÓ

SZÁZALÉKOS
BEVÉTEL
RÉGIÓK
SZERINT

12%

ÁZSIA

35%

EMEA

53%

AMERIKA

KEDVES OLVASÓINK, KEDVES KOLLÉGÁINK

Sok szeretettel köszöntöm Önt az Investor Pénzügyi magazin 2022-es szeptemberi számában.

FEKETE Márk

A BDO PÉNZÜGYI
TANÁCSADÁSI ÜZLETÁG
VEZÉRIGAZGATÓJA
ÉS PARTNERE

Gyorsan változó környezetben élünk, nehéz idők járnak mind a vállalkozások mind pedig a magánszemélyek életében. Az orosz-ukrán katonai konfliktus és az ehhez kapcsolatos gazdasági intézkedések és korlátozások, az egyre növekvő infláció, az energiaválság okozta problémák akár hosszú évekig is velünk lehetnek, de még senki sem tudja mennyiben alakul át az életünk hatásukra. Bízunk benne, hogy magazinunkkal iránymutatást tudunk adni ezekben a nehéz időkben is. Szeptemberi számunkban a tranzakciós világ aktualitásai és érdekességei mellett az egyik legégetőbb kérdést jártuk körül: az energiaszektor jelenlegi helyzetét mutatjuk be, a várható jövőbeni trendek elemzésével kiegészítve. Interjút készítettünk a hazai villamosenergia egyik fontos szereplőjével a Veolia csoport magyarországi elnök-vezérigazgatójával, Palkó Györggyel. Bertalan Zsoltot, az MVM Csoportszintű technológiai és innovációs igazgatóját kérdeztük meg a villamosenergia piacának alakulásáról és az energetikában várható trendekről.

Magazinunkból kiderül milyen klímakockázattal rendelkeznek az egyes gazdasági ágazatok, szót ejtünk az egyes autópári beszállítók eredményességéről, valamint kiderül milyen kapcsolat van a szerverparkok és a megújuló energiaforrások között.

Jó olvasást és szórakozást kívánunk minden kedves olvasónknak!

ÍZELÍTŐ A MAGAZINBÓL

A rugalmasság és a stabilitás lesznek a következő évek energetikai kulcsszavai - Interjú Palkó Györggyel a Veolia elnök-vezérigazgatójával	6. oldal
Milyen folyamatok fogják alakítani a következő évek villamosenergia-piacát az EU-ban és Magyarországon? Interjú Bertalan Zsolttal az MVM Csoportszintű technológiai és innovációs igazgatójával	16. oldal
Keveset tehetnek a cégek az energiakáosz ellen - de azon a kevésen sok múlik	48. oldal
Kihívásokkal teli időszak az energetikában A BDO Magyarország globális energiaipari elemzése	22. oldal
A felhőben a jövő? Szerverparkok és a megújuló energiaforrások kapcsolata	32. oldal
Bogdán József - Ragyogó üzletek és aranylő borok megálmodója	34. oldal
Valóban veszélyt rejt a klímaváltozás az egyes gazdasági ágazatokra nézve? - Rizikó és lehetőség	42. oldal
Túl lehet már a mélyponton az autóiipari beszállítók eredményessége	46. oldal
Az orosz-ukrán katonai konfliktus gazdasági aspektusai	50. oldal

BDO

**AUDIT
TAX
ADVISORY
ACCOUNTING
DIGITAL
ESG
LEGAL**

INVESTOR

PÉNZÜGYI MAGAZIN 2022. OKTÓBER

A RUGALMASSÁG ÉS A STABILITÁS LESZNEK A KÖVETKEZŐ ÉVEK ENERGETIKAI KULCSSZAVAI

Interjú

PALKÓ GYÖRGGYEL,
a Veolia elnök-vezérigazgatójával

A Veolia csoport nemcsak a hazai áramtermelésben meghatározó szereplő, hanem a világ energetikájában is. Az öt kontinensen működő, csaknem 220 ezer embert foglalkoztató, közel 30 milliárd eurós összfordalmat bonyolító vállalatbirodalom hazai elnök-vezérigazgatója, Palkó György adott interjút az Investor Magazinnak. A beszélgetésben szó esett a hazai energetika múltjáról és jövőjéről éppúgy, mint innovációkról és a Veolia stratégiájáról, szerepéről a magyarországi szegmensben.

Az elmúlt években az energiabefektetések fókuszja a fosszilis bázisú projektekről a megújuló alapú technológiák felé irányult. Az idén kirobbant energiaválság hatására mi várható a közeljövőben, és hogyan befolyásolja a jelenlegi helyzet a beruházásokat, illetve hogy jutottunk idáig?

Éveken át töretlen volt a megújulók fejlődése, mindenki hitte, hogy előbb-utóbb teljesen ki tudják szorítani a fosszilis energiahordozókat az energiatermelésből. Ez az idén meghiúsulni látszik. Az energetika ugyanis egy alapvetően számításokon alapuló iparág. Tudjuk, mennyi az igény, tudjuk, hogy mennyit és miből állítunk elő stb. Ha nem jól tervezünk, és energetikai kiesések lesznek, azt minden gyár azonnal megérzi, olyankor emberek kerülnek veszélybe vagy halhatnak meg.

A mi generációnk meg sem tudja mondani,

hogy mikor volt itthon utoljára komolyabb áramszünet, pedig a világ számos országában ez nem ennyire szokatlan. Magyarország ilyen szempontból nagyon stabil ellátórendszerrel épített ki a rendszerváltás környékére. A '30-as, '50-es évek fejlesztései még kőszén-, barnakőszén- és lignitalapúak voltak, ebből rendelkezünk még valamekkora készlettel, de már akkor is jelentős volt az import. Később földgáz találtak itthon, így a földgázrendszer kiépítése is főként hazai alapokon indult el. Ezt követően, amikor a lakossági igények emelkedtek, a gázhasználat bővült, tömegesen kezdtünk importálni orosz (azaz akkor még szovjet) eredetű földgázt, ami részben kiváltotta a magyar termelést is. A '80-as években megépült a paksi erőmű, ami további stabilitást adott az ország energiaellátásának. Ebben az állapotban talált bennünket a rendszerváltás, amikor megkezdődött a gazdaságtalan magyar kő-

szénbányászat leépítése, a rá épülő infrastruktúrával együtt. Ennek jó példája volt a pécsi vagy az ajkai erőmű esete. A szenes erőművek közül csak a Mátrai Erőmű maradt meg lignitalapon, a közeli lelőhelyekre támaszkodva. Ennek az erőműnek a sorsa is bizonytalan volt egészen az elmúlt pár hónapig, elsősorban környezetvédelmi megfontolások miatt. A kérdés csak az volt, hogy 2023-ban vagy 2025-ban zárják be végleg, egyes blokkokat már le is állítottak.

A földgázalapú termelés egy időben nagyon jó alternatívának tűnt, hiszen tiszta és akkor még megfizethető volt, a saját kitermelésünk mellett pedig akadtak nagyon komoly tárolókapacitásaink is, ami mindig növeli a biztonságot. Ráadásul itthon jelentős elosztási infrastruktúra is kiépült, szemben más kelet-európai országokkal, aminek köszönhetően bárki hozzáfér a földgázhoz, a lakosságot is beleértve, így csaknem mindenki földgázra állt át. Időközben Paks jövőjéről is dönteni kellett; mára tudjuk, hogy Paks marad, az előbb-utóbb végképp előregedő régi blokkok szerepét pedig két, újonnan megépülő blokk veszi majd át. A legutóbbi tervek 2030-as indulásról szóltak, de ez valószínűleg tolni fog. A lényeg ugyanakkor, hogy az ország hosszútávon is atomenergia-termelő és -felhasználó lesz.

A korábban leépített szenes kapacitásokat eddig megfizethető elektromosáram-importból fedeztük, ez elérte, eléri a 20-30, néha a 40%-ot, a MAVIR pedig jól kezelte, kezeli ezt a rendszert.

Azóta hogyan változott a helyzet?

Az állóvizet elsőként a megújuló energiaforrások kavarták fel. Ezeket szét kell választanunk időjárástól függő és az attól független energiahordozókra. A Veolia az utóbbiak mellett tett hitet, még hozzá a következő okok miatt: mi abban hiszünk, hogy az év 365 napján, 0-24 órában kell villamos áramot termelni, erre csak az

időjárás-független megújulók alkalmasak. A másik ok, hogy a Veolia elsősorban szakmai befektető. Különböző neveken, de jogfolytonosan már 1993 óta jelen vagyunk a magyar piacon. Emiatt mi csak olyan területen dolgozunk, ahol van hozzáadott értékünk, és ahol a Magyarországon és a világban szerzett tapasztalatainkat kamatoztatni tudjuk. Ezek itthon elsősorban a biomassza-alapú fejlesztések voltak. Mielőtt ennek okait kifejteném, tegyünk egy rövid kitérőt az időjárásfüggő megújulók felé.

Amikor a szél- és napenergia hasznosítása elől elhárultak a jogi akadályok (a szélerőműveket később újra visszafogták), elképesztő napelemes fejlesztések indultak meg, komoly kormányzati, politikai támogatással. Természetesen mi is jelen voltunk, és megvizsgáltuk, hogy beszálljunk-e, tudunk-e értéket teremteni a folyamatban. Arra jutottunk, hogy igazából a technológia kiforrott, a telepítés költségei a fejlődés következtében jelentősen csökkentek, és hely is sok van az országban, ahol telepíteni lehet, ezért azt láttuk, hogy itt nekünk technológiai, telepítési vagy üzemeltetési oldalról nagyon jelentős hozzáadott értékünk nem lenne. Nem mi gyártjuk a paneleket, az üzemeltetés egy viszonylag egyszerű műszaki feladat, a tüzelőanyag-ellátás nem kérdés, mert süt a nap - már amikor süt. Azt láttuk, hogy a verseny azon dől el, hogy ki milyen tőkekölség mellett tudja finanszírozni a saját projektjeit, illetve hogy ki milyen bátor. Tőkekölség tekintetében mindig lehet agresszívebben árazó partnereket találni, ezért ebbe a versenybe nem szálltunk be. Viszont azt gondoltuk, hogy mivel a napelemek teljesítménye időjárásfüggő, a terjedésükkel egyre nagyobb lesz az igény a szabályozásra. Az országban nekünk van az egyik legnagyobb gázmotoros kiserőművi kapacitásuk, ezért úgy döntöttük, hogy ezeket egy szabályozóközpontba szervezve a kiegyenlítő energia előállítására fókuszálunk, ami elengedhetetlen a napenergia mellett,

és minél több az időjárásfüggő termelés, annál nagyobb az igény a kiegyenlítő kapacitásokra is. A szabályozásban mára nemcsak a kisebb, gázmotoros erőművek vesznek részt, hanem a szintén nagyon rugalmas, és szintén megújuló biomassza-erőműveink is, amit Magyarországon talán nem túlzás a Veolia specialitásának nevezni.

Ez utóbbi történet 2006-ban indult be igazán, a pécsi erőmű megvásárlásával. Előtte is volt már tapasztalat, a dorogi erőművet 1997-ben privatizálta a Veolia, illetve a jogelődje, a Prometheus Zrt., és ott is volt már biomassza-tüzelés. A koncepció mindenütt ugyanaz volt, méghozzá, hogy a régi erőműveket, amelyek alapvetően szénre épültek, viszonylag belátható beruházási keretek között át lehetett állítani biomasszára. A lokális szénre lokális biomasszával váltottuk ki. Ez azért is volt jó, mert helyben teremtett munkaerőt, ami a lakosság részéről magas elfogadottságot eredményezett. Az árat is nagy mértékben tudtuk befolyásolni, hiszen lokális tüzelőanyagról van szó, ami a világpiacon mozgásoknak kevésbé van kitéve. Nyilván itt is van szállítás, munkaerő, de azért valamilyen szinten a korábbi gázválságtól függetlenül tudott működni, nem utolsósorban pedig Magyarországon működött egy rendszer a zöldenergia átvételére. Mi ebben a struktúrában gondolkodtunk, így építettük fel a megújulóenergia-termelő portfóliónkat. Ez alapvetően most 4 erőműből áll: az ajkai, a szakolyi és a pécsi nagy erőművek, illetve Dorogon volt még biomassza-tüzelés, ami pont a mérete miatt most földgázzal kerülne kiváltásra, de a jelenlegi helyzet ezt megkérdőjelezi. Biomassza alatt egyébként ne tűzifára gondoljunk, hanem szalmára, az

erdészeti gazdálkodás során keletkezett, eddig semmire nem használt ágakra, gallyakra, gyökerekre, illetve a mezőgazdaság legkülönbözőbb melléktermékeire és hulladékaira.

Mint mondtam, a biomassza-erőművek tekinthetők Magyarországon a Veolia specialitásának is. Ahhoz, hogy a megoldás működjön, két jelentős problémát kellett megoldanunk. Az egyik a tüzeléstechnológia: úgy kellett átállítani a kazánt, hogy tényleg képes legyen a kívánt, folyamatos működésre és ne álljon le állandóan. A másik a logisztikai lánc kérdése, hiszen sokfelől, sokféle tüzelőanyagot kell beszállítani úgy, hogy az gazdaságos legyen. Mindezekhez kellett némi idő, de mára a technológia és a know-how Pécssett, Dorogon, Szakolyon és Ajkán is stabilan működik. A legtöbb helyen ehhez kazán- és turbinarekonstrukcióra, hűtőrendszerek cseréjére, a távhőrendszer megújítására, egyéb fejlesztésekre volt szükség, de mára a korábnál jóval nagyobb teljesítménnyel dolgozó erőművek szolgálják a lakosságot és az országot.

Ezek kapcsolt kapacitások?

Igen, a legtöbb helyen technológiai, hatékonysági okok miatt egyszerre állítunk elő elektromos áramot és hőt. Ajkán 131,6 MWe áram és 380 MWth hőteljesítmény keletkezik, Pécsen 85 MWe és 188 MWth, Dorogon 24,6 MWe és 118 MWth. A szakolyi egységünk 20 MWe áramot termel. Ezek mellett földgázalapon is jelentős mennyiségű hőt és áramot termelünk, szintén kapcsoltan, illetve kombinált ciklusú erőművekben. Ezeket különböző időpontokban és állapotban vettük át, de szinte mindegyikben felújítással, hatékonyságnöveléssel, korszerűsítéssel kellett kezdeni a munkát.

Ezenfelül, amikor már 10-13 éve benne voltunk a biomasszás erőművek fejlesztésében, a 2010-es években elhárultak a jogi akadályok a gázmotoros kiserőművek előtt is, mi pedig akkoriban az összes rendelkezésre álló tőkénket és energiánkat az ilyen kapacitások fejlesztésére fordítottuk, részben zöldmezős beruházásokkal, részben akvizíciókkal. Így került hozzánk a CHP, ami 60-100 MW-ot termel, össze-

fogta a gázmotorjaink üzemeltetését és szabályozóközpontként is működött. A debreceni és nyíregyházi kombinált ciklusú erőművek együtt 150 MW teljesítményt jelentenek. Jött a BERT (Budapesti Erőmű Zrt.), ami körülbelül 400 MW-os. Mindez kiválóan alkalmas az időjárásfüggő kapacitások kiegyensúlyozására, miközben további biomassza-alapú fejlesztéseink is vannak mind a meglévő erőművekben, mind új helyszíneken. Most zárult le az Oroszlányi Erőmű eszközeinek megvásárlása, ahol szintén technológiai átalakításokkal biomassza bázison indul újra a termelés 2024-től.

A folyamatosan fejlesztett, rugalmas erőművi kapacitások fő ösztönzője, mint említettem, az időjárásfüggő megújuló rohamos térnyerése, de ma van egy másik hozadéka is: a bizonytalan energiahelyzetben a hazai ellátás mintegy 30%-os importhányada, vagyis annak beszerzése veszélybe kerülhet. Szerencsére nemrég megtörtént a hazai hálózatok teljes összekapcsolása, egy technikai szabályozás alá kerültünk a többi termelővel, ami ismét stabilabbá tette a rendszert.

Azért még maradtak kérdőjelek bőven. A német kormány például legutóbb már azon volt, hogy 2022 végéig a maradék 4 atomerőművet is leállítják a többi után - kiváló, fiatal erőművekről van szó. A szenes erőműveiket már korábban lekapcsolták a hazai, jó minőségű alapanyag ellenére. Utóbbiakat most lehet, hogy újraindítják, mert a tisztább, gázos erőművek működése bizonytalanná vált, márpedig a németországi, kiemelkedően magas szél- és napenergia-arány mellett szükség van rugalmas kapacitásokra.

Más uniós országoknak is hasonló problémáik vannak, de a franciák például szintén kitartani látszanak az atomenergia mellett. Mostanra a német ipar, amelyik az elmúlt 20 évét a megújuló fejlesztésével töltötte, és a lakosság eurómilliárdokat költött arra, hogy ezt a zöld átállást megvalósítsa, szóval ezek az elkötelezett emberek, szereplők most azt látják, hogy kis túlzással az évtizedekkel ezelőtt bezárt, félig lebontott szenes erőműveket kell újraindítani, ráadásul importszénnel, amit a világ másik feléről hoznak hajóval, mert a saját bányáikat bezárták az erőművekkel együtt. Emellett palagázt és palaolajat kell használni, pont azt a technológiát, amit „tűzzel-vassal” tiltottak és tiltottak, hogy ilyet márpedig nem lehet használni, annyira környezetszennyező és rossz. Most ezt az anyagot hozzák át gigatankerekkel LPG formájában, aminek a szállítása önmagában is környezetszennyező és energiapazarló. Mindezt annak érdekében, hogy életben maradjanak, akár a szó szoros értelmében. Erre mondják a klasszikus viccben, hogy ezt azért nem gondoltuk volna. Jelenleg tehát a fenntarthatóság és az ellátásbiztonság kettőse közül most az utóbbi került előtérbe, de nagyon rövidtávú gondolkodás lenne, ha ez így is maradna.

Tényleg a politika mindennek az oka?

Most azt mondjuk, hogy mindennek az oka az orosz gázfüggőség és a háború kiváltotta árrobbanás. Igen, persze használtunk, használtunk sok orosz gázt, de ezzel mindenki tisztában volt. Nyilván senki nem gondolta, hogy ez ilyen drasztikusan megváltozik, de mégis, szerintem az alapvető kérdés az, hogy miként oldjuk meg a megújuló energiák tárolását. A gázalapú rendszerben a földgázt föld alatti tárolókban ragyogóan lehetett tárolni, és adott esetben pedig erőművekben rugalmasan felhasználni a kiegyenlítésre. A jelen helyzetben, ha nincs földgáz Magyarországon, akkor áram és távfűtés sincs, és nemcsak a távfűtés földgázalapú, hanem a családi házak és az egyedi fűtésű panelek is szinte kivétel nélkül gázt használnak fű-

tésre. Mi vagyunk a földgáznak az egyik leginkább kitett ország Európában, de az Unióban biztosan.

Épp ezért az egyik nagy gond most a földgázellátás helyzete. A magyar kormány is azon dolgozik, hogy az ellátás biztosított legyen a déli, illetve más, alternatív vezetéseken át, és sokat segítenek a nagy kapacitású, állami tulajdonban lévő földgáztározóink is. Tehát, visszatérve a Veolia-ra, joggal bízunk abban, hogy a meglévő erőműveink alaperőművek Magyarországon, és a teljes termelés 7-10%-át tudják biztosítani, miközben kiegyenlítik az időjárásfüggő termelés hullámzásait.

Visszatérve a másik problémára, ez az egész helyzet azért ilyen volatilis, mert az időjárásfüggő termelési kapacitások esetén a tárolás kérdése gyakorlatilag nem megoldott. Ha lenne érdemi tárolókapacitás az elektromos áram raktározására, ez a probléma nem lenne, vagy sokkal kevésbé súlyosan érintené a világot. Kicsit olyan ez, mint az ólomból aranyat kérdés. 10 ezer éve kutatjuk, és azóta tudjuk, hogy „a jövő héten meglesz az áttörés”. Minden héten jelenik meg új cikk az új akkutechnológiáról, de tényszerűen a tárolás kérdése megoldatlan.

A hidrogén ezen nem segíthet? Nagyon felkapott téma lett az Európai Unióban az utóbbi években.

A hidrogénre elsősorban energiatárolóként tekintünk. Itt is minden héten jön egy új bejelentés a sajtóban, de érdemi, nagyüzemi körülmények között működő áttörésről nem tudunk, miközben kíváncsian várjuk, hogy milyen pályát fog ez az anyag befutni. Jelenleg azt látjuk, hogy a hidrogén csak nagyon speciális területeken használható, és ott is korlátok között. Jelenleg ennek a körfolyamatnak, ami abból áll, hogy elektromosságot állítunk elő bármiből, utána azzal előállítunk hidrogént, majd ezt tároljuk, és a hidrogén-

ből újra áramot állítunk elő, például egy üzemanyagcellában, a hatásfoka meglehetősen gyenge. Tehát a technológia drága, az átalakítás hatásfoka pedig nagyon alacsony, akár 70% is kárba vész a folyamat során. Laboratóriumi körülmények között lehet, hogy már tudnak valahol jobbat, de a gyakorlatban szerintem ma még a 70% se tartható. Ráadásul ez egy nagyon illékony, speciális gáz, amire nagyon kell figyelni és akár veszélyes is lehet, ami különleges tárolástechnológiát kíván, nem alkalmazható bárhol, bármikor. Kíváncsian várjuk az innovációkat, ahogy az akkutechnológiánál is. Mi lesz megfizethető, jó hatásfokú, hosszan működő, elérhető és gyártható? Még nem látjuk, hogy ez a verseny eldőlt volna bármelyik irányba. 25 évvel ezelőtt már piacra dobtak hidrogénüzemű autót, ma is kaphatók ilyen modellek, de mégsem terjedt el, nem véletlenül. Nem reménytelen, mindig jöhet egy áttörés, ezért is hívjuk áttörésnek, de jelen ismereteim szerint a következő pár évben nem ez fogja meghatározni az energetikát.

A fenti anomáliák és problémák mellett teljesíthetőnek látják-e a klímaváltozás megállításával kapcsolatos globális törekvéseket?

Nyíltan ki merem jelenteni, hogy a Veolia globálisan is az energiahatékonyság egyik élharcosa, és rengeteget áldoz a zöld átállás érdekében, miközben komoly felelősségünk van az ellátásbiztonságban is. Ez egy nemzetközi hátterű cég, 51 országban vagyunk jelen, 220 ezer körüli munkavállalónk van. A világ egyik legnagyobb, a körkörös gazdaság és a fenntartható fejlődés iránt elkötelezett vállalata vagyunk. Alapvetően 3 üzletágunk van: az első a vízgazdálkodás, amely rendkívül fontos, hisz látjuk, mi történik a tavainkkal, folyóinkkal és más vizeinkkel. A másik a hulladékgazdálkodás, ez is lényeges, mert a hulladékhasznosítás alapvető a fenntartható fejlődéshez, és számos energetikai vonatkozása is van.

Végül az energetika, amiről már sokat beszéltünk. A Veoliának két nagy területe van az energetikán belül Magyarországon.

Az egyik az energetikai szolgáltatások, ez a régebbi, 1993 óta van jelen az országban, a pápai kórházzal kezdtük ilyen téren a karrierünket, ahol energiahatékonysági szolgáltatásokat végeztünk, a projektet a megtakarításból finanszíroztuk, garanciák mellett, sikerrel. Ez a tevékenységünk sokáig háttérbe szorult, mert az energiaárak megfizethetőek voltak. Ma újra hangsúlyos lehet. Annak idején volt olyan kórház, ahol a megtakarítás 70%-os volt. A szolgáltatásunk részeként kiválasztjuk az optimális technológiát - nem vagyunk kazányártók - és telepítjük, majd üzemeltetjük is. Utóbbiról sokan elfeledkeznek. Sok olyan példát tudok, ahol beépítették az új kazánt, majd kinyitották az ablakot, mert a szabályozás nem volt megfelelő. Ugyanígy érdemes megnézni, hogy hány, állami pénzen szigetelt panelépületben van nyitva sarkig az ablak. Új ablak, új szigetelés, kiváló energia-tanúsítvány, csak tárva-nyitva, mert túl meleg lett, megfelelő szabályozás híján. Az energiahatékonyság a lehető legfonto-

sabb. Értem, hogy vészhelyzet van - amit egyébként ez is enyhítene - de hosszútávon energiát kell megtakarítani, és akkor nem ijedünk meg.

Visszatérve a klímacélok teljesítésére, ezt mindenkinek komolyan kell vennie a saját maga szintjén: nekünk is az erőművek szintjén, de valójában minden otthon kezdődik azzal, hogy ki hogyan, hány fokon él, meddig fűti fel a lakását, és ehhez mennyi energia kell, mennyire jól szigetelt az otthona. Amiatt, hogy az energiaárak eddig ennyire alacsonyok voltak, ez eddig egyfajta pazarlással is járt; nem figyeltünk rá, mert ki tudtuk fizetni. Szintén az alacsony árak miatt a beruházások sem valósultak meg kellő számban, mert az ilyen beruházásokhoz tartozó megtérülési mutatók alacsonyok maradtak. A többség másra költötte a pénzt. Mi igyekeztünk érzékenyíteni mind a lakosságot, mind az intézményi felhasználókat és voltak is ennek nyomán sikeres projektjeink.

Nem szabad ugyanakkor elhallgatni, hogy Magyarországon e tekintetben hatalmas előrehaladás van. Ha megnézzük egy kórház energiaszámláját, nem lehet már olyat mutatni, ahol nagyon jelentős ener-

getikai, korszerűsítési projektek nem zajlottak volna. Ha megnézzük egy átlagos távhőszolgáltató egy lakásra jutó energiafelhasználását, az jelentősen csökkent mondjuk a 20 évvel ezelőtti szinthez képest, és nemcsak azért, mert enyhébbek a telek, hanem mert fejlesztettek. Rengeteg a fejlődés, de nyilván egy 20-30-50%-os megtakarítás sem tud kompenzálni egy 700%-os áremelkedést. Amit most tapasztalunk, az extrém. Mi igyekszünk messzebb tekinteni - miközben alkalmazkodunk a jelen valóságához is; azon dolgozunk, hogy a klímacélok teljesüljenek. Hozzá kell tennünk, hogy ezek a célok nagyon ambíciózusak, és azt is, hogy ez egy globális vállalás. Nem elég, ha a világ egyik fele ezen dolgozik, és ezáltal versenyképtelenné teszi a saját iparát, vagy beáldozza az évtizedek alatt, fejlesztéssel, tudatossággal felhalmozott versenyelőnyét, míg a másik fele az így kiszervezett szennyező tevékenységeket befogadja, és hasonló, vagy még alacsonyabb technológiai szinten, még szennyezőbben előállítja ugyanazokat a termékeket. Mindenkinek fel kell vennie a kesztyűt.

Magánvéleményként teszem hozzá, hogy mindez pénz és technológia kérdése. A nullemiszió például, ha nincs megfelelő tárolás, aminek jelenleg nem áll rendelkezésre a technológiája, nem megoldható, vagy extrém költségekkel jár. Most a rövidebb megtérülés miatt még több pénz áramolhat az ilyen irányú fejlesztésekbe, de ez akkor is időigényes.

Milyen folyamatok fogják a következő évek villamosenergia-piacát alakítani az EU-ban és Magyarországon?

Nagyon fontos, hogy mi lesz Oroszország és Ukrajna háborújával. Meddig tart még a konfliktus és milyen véget ér. Még talán fél évvel ezelőtt se gondolta senki, hogy ez idáig tud jutni, eddig fajulhat, és hogy ilyen mértékű károkkal, veszteségekkel, áldozatokkal jár majd Európán belül. Ennek egyetlen hozadéka, hogy az energetika újra fókuszba került és felértékelődött. Az átlag állampolgár eddig mindenütt a megújulókról hallott, erről lehetett olvasni, és senkinek nem tűnt fel, hogy Németország szén-dioxid-kibocsátása a zöld fordulat után több volt, mint előtte.

Nagyon jó volt a PR-ja, szép számok, szép fejlődési ívek voltak, de a növekvő igények kiszolgálására a fosszilis tüzelőanyagokból is több fogyott.

Emellett azt látom, hogy az atomenergia szerepe meg fog maradni. Vannak jelentős tagállamok az Unióban, akik szemben a németekkel, nem akarnak lemondani az atomenergiáról.

A megújulók terjedése ugyanakkor megállíthatatlan. Nem is feltétlenül eróművi szinten, hanem a lakosság körében. Ahhoz, hogy valóban zérókibocsátású épületeket tudjunk létrehozni, a napenergia, a földhő hasznosítása elengedhetetlen, ez tehát előtérben marad. Ez azonban két rugalmatlan termelőtípus. Emellett, ezek kiegyenlítésére biztosítani kell ezért a rugalmas energiatermelő egységeket, kapacitásokat is, és a földgáz erre a legalkalmasabb. Lehetne még a kőszénemlíteni, de Magyarországról beszélünk, ahol ez nem áll rendelkezésre. Van egy kevés, de erre hosszútávon nem lehet építeni és persze ez egy nagyon szennyező energiaforrás. Ideig-óráig lehet használ-

ni a maihoz hasonló kríziseknél, de nem gondolnám, hogy újabb bányanyitásokban kellene gondolkodni, azokba fektetni.

A kőszén vissza fog szorulni, és várhatóan az évtized végére el fog tűnni teljesen az európai energiamezéből, de ez az átállás a jelen helyzetben azért lassabb lesz, mint eredetileg gondoltuk.

A földgáz is marad, jellemzően hőtermelés, valamint kapcsolt hő- és villamosáram termelés formájában. A kérdés az, hogy ez a földgáz honnan fog érkezni az országba. Eddig a zöme Oroszországból jött, de vannak alternatív források is. Mindez végül konszolidálódni fog, a függőségek csökkenni fognak, és egy több országból bekötött, diverzifikált ellátási lánc épül ki. Ebben lesz LNG, afrikai és ázsiai kitermelés, de a jövőben, mondjuk 2-3 év távlatában az Oroszország felől érkező szállítást is reális alternatívának tartom, egy sokkal alacsonyabb szinten.

Mi a helyzet a villamos árammal, itt mi a jövő?

A villamos áram piaca növekedni fog. Azok az ipari egységek, amelyek most települnek be Magyarországra, például az akkumulátorgyár, energiaintenzív iparágak, ahogy az autógyártás is. A GDP-növekedéssel a lakosság jóléte is növekszik, ami többlet-áramfogyasztásban is megnyilvánul. Nemcsak a villanyautózásra gondolok, hanem több, nagyobb teljesítményű elektromos fogyasztóra is. Klímák, hősivattyúk, nagyobb televízió stb. Szépen meg fog valósulni az átállás a villamosenergia-használatra, ez a piac gyönyörű jövő előtt áll Európában.

Milyen intézkedéseket látnak szükségesnek ahhoz, hogy a hazai energetikai biztonságot növelni lehessen?

A kormányzat nagyon sok energiát fordított arra, hogy a hazai energetikai rendszert fejlessze. Lassan 3000 MW-nál járunk a beépített napenergia kapacitásokban, és a növekedés folyamatos. Az energiahatékonyságot is számos programmal támogatta, gondoljunk a szigetelés- és ablakcserékre, a kazáncserékre, hűtőgépprogramra, ezeket nem szabad

lebecsülni. A távhőszolgáltatóknál is rengeteg fejlesztés történt akár biomassza alapon, akár geotermikus- vagy kapcsolt hő- és áramtermelés alapon. Kevés olyan távhőszolgáltatót találunk ma, ahol ne rendelkeznének valamilyen alternatív hőforrással.

A kulcskérdés, hogy mikor és milyen formában épül meg Paks II., és milyen más erőműveket lehet, tudunk még építeni azért, hogy a fokozott igényeket kielégítsük. Itt fontos az uniós támogatások megérkezése és célzása is, hogy kombinált ciklusú erőművek épüljenek akár a Mátrában, akár a Tisza mentén. Fontos a korábban említett diverzifikáció az ellátás terén, hogy a gázt és az elektromos áramot minél több forrásból tudjuk beszerezni, hogy a gáz és a villamos áram-kereskedelem az országok között minél hatékonyabban tudjon működni.

A megújulók terén azt látjuk, hogy biomassza alapon stabilan, jól lehet működni úgy is, hogy a biomassza minősége folyamatosan változik. Fontos kérdés, hogy mi lesz az anyagában nem újrahasznosítható hulladékkal, amely kérdésben a Veolia szintén szerepet vállal. Ennek egy része ugyanis energetikai célra mégiscsak hasznosítható lehetne. Ezt mi már csináljuk, vannak erre válogatóműveink, és mind az ajkai, mind a pécsi erőműben a felhasznált biomassza egy részét hulladékból biztosítjuk. Ez is hozzá tud járulni az energetikai rendszer több lábbon állásához.

Fontos kérdés továbbá, hogy mi lesz a szélerőművekkel. Ez is egy olyan fejlődési irány, ami esetleg még új lehetőségeket nyithat, de azt hiszem, hogy a napelemek fognak továbbra is hódítani, és reméljük, hogy Magyarországon a megtermelt áram egyre inkább fedezni tudja a hazai igényeket, és visszaszorul az import. Ha az új atomerőmű megépül, akkor akár exportórré is válhatunk az energetikában, ami szintén javítja a versenyképességünket.

MILYEN FOLYAMATOK FOGJÁK ALAKÍTANI A KÖVETKEZŐ ÉVEK VILLAMOSENERGIA-PIACÁT AZ EU-BAN ÉS MAGYARORSZÁGON?

A Nemzetközi Energiaügynökség (IEA) becslése szerint az üvegházhatású gázok (ÜHG) globális kibocsátásának mintegy háromnegyede köthető az energiaszektorhoz. Az IEA azt is kijelenti a 2050-ig tartó „nettó nulla” ütemtervében, hogy „Az áramtermelésnek 2040-re globálisan el kell érnie a nettó nulla kibocsátást, és jó úton kell lennie ahhoz, hogy a teljes energiafogyasztás csaknem felét fedezze. Ehhez a villamosenergia-rendszer rugalmasságának - például akkumulátorok, keresletoldali szabályozás, hidrogén alapú üzemanyagok, vízenergia és egyebek - jelentős növelésére lesz szükség a megbízható ellátás biztosításához.” E célok eléréséhez nem kevesebbre van szükség, mint energiatermelésünk, -szállításunk és -fogyasztásunk teljes átalakítására.

Az energiaipart tehát a következő évtizedekben jelentősen át fogják alakítani a mai kulcstrendek és az azokat erősítő politikai és társadalmi elvárások. Ezek a következők:

DEKARBONIZÁCIÓ: Az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésének prioritássá tétele a döntéshozatal minden szintjén

- uniós és nemzeti klímapolitikai szinten, a vállalati kötelezettségvállalásokban, és az ügyfelek szintjén is.

ELEKTRIFIKÁCIÓ:

Más energiaforrások kiváltása szén-dioxid-mentes villamos energiával kényelmi vagy környezetvédelmi okokból. Ezt a technológiák (az e-mobilitás, a hűtés/fűtési, és az ipari megoldások) rohamos fejlődése is támogatja.

ENERGIARENDSZEREK KONVERGENCIÁJA:

A különböző energiaformák (villamos energia, fűtés és üzemanyagok) termelési folyamatainak kombinálása egy technológiailag rugalmas és költséghatékony energiarendszer kialakítása érdekében

DECENTRALIZÁCIÓ:

A nagy erőművek és a központilag irányított energiarendszerek helyett az elosztott, kis teljesítményű, intelligens energiahálózatokat is igénylő termelőegységek rohamos terjedése.

DEMOKRATIZÁCIÓ:

Az ügyfelek tudatosságának erősítése, feljogosítása arra, hogy egyre aktívabb szereplővé váljanak az energiaszektorban.

BERTALAN ZSOLT

CSOPORTSZINTŰ TECHNOLÓGIAI
ÉS INNOVÁCIÓS IGAZGATÓ,
MVM ENERGETIKA ZRT.

DIGITALIZÁCIÓ: A manuális és analóg folyamatok, technológiák gyors és széles körű lecserélése hatékonyabb digitális megoldásokra (pl. adatelemzési képességek, előrejelzések, automatizált beavatkozási lehetőségek és prediktív karbantartás).

Az MVM Csoport az új korszakra villamosenergia-termelési portfólióink szén-dioxid-mentesítésével, a megújuló energia termelés növelésével, az átviteli és elosztó hálózatok korszerűsítésével, valamint az ügyfelei számára tiszta és megfizethető energia biztosításával készül fel. Ebben az átalakulásban kiemelt szerepe van a kutatás-fejlesztésnek és az innovációnak. A célunk az, hogy az MVM Csoport 2030-ra a közép-európai régió országaiban meghatározó, karbonsemleges megoldásokra építő energia- és infrastruktúra-szolgáltatóvá váljon. Eközben vezető szerepet szeretnénk betölteni az ügyfeleink energetikai igényeinek átfogó kiszolgálásában. A küldetésünk az, hogy

fenntartható és a jövő kihívásaira koncentráló vállalként ügyfeleink igényeit szem előtt tartva megfizethető és tiszta energiát biztosítsunk a mindennapokhoz.

MILYEN LÉPÉSEK SZÜKSÉGESEK AZ IDŐJÁRÁSFÜGGŐ MEGÚJULÓ ENERGIÁK HAZAI VILLAMOSENERGIA-RENDSZERBE INTEGRÁLÁSÁHOZ?

A villamos energia szabad európai áramlása, valamint a belső energiapiac hatékony működése kulcsfontosságú a biztonságos, fenntartható, és megfizethető energiaellátás eléréséhez. Az európai energiapiaci integráció megvalósítása azonban továbbra is jelentős akadályokkal, folyamatosan új kihívásokkal szembesül. Ilyen például az egyre növekvő megújulóenergia-kapacitások hatékony hálózati integrálásának feladata.

A megújulóenergia-alapú villamosenergia-termelés (RES) nagyarányú elterjedése az átviteli és elosztó hálózatokat, és azok elemeit érintő műszaki aspektusokon túlmenően hatást gyakorol a mai, modern energiarendszerekben kialakult piaci modell elemeire, azok lényeges jellemzőire és kapcsolódó tevékenységeire is, például az árak alakulására és a kereskedelmi tevékenységre:

- a RES az alacsony, közel nulla változó költsége miatt idővel jelentősen csökkentheti a nagykereskedelmi piaci árakat, ami azt jelenti, hogy csökken a más primer energiaforráson alapuló termelőegységek termelése, és ezáltal az energiapiaci bevételi forrása.
- A RES időben változó mértéke a másnapi piacon az elszámolóárak volatilitását is növelheti, s ez a megnövekedő volatilitás kihat más piaci szereplőkre is, fokozva a piaci elszámolóárak jövőbeni alakulásával kapcsolatos kockázatokat.
- Végül a RES fokozott változékonysága és a megnövekedett bizonytalanság, amely ellátásbiztonsági problémákhoz is vezethet, növelheti a villamosenergia-rendszer rugalmasság iránti igényét, illetve költséges piaci beavatkozásokat tehet szükségessé.

Mindezek következménye tehát az, hogy az elosztott, megújulóenergia-alapú villamosenergia-termelés terjedése a modern energiaellátó-rendszerekben újszerű, fejlett technológiák és üzleti megoldások bevezetését is igényli, amelyek a rendszer megbízhatóságát és rugalmasságát is képesek biztosítani. Ilyen fejlett technológiákra példaként szolgálhatnak többek között a hálózati szintű energia-

tárolásra képes akkumulátorok és/vagy hidrogéntechológiai megoldások, illetve a felhasználói oldali flexibilitást és aggregációt lehetővé tevő digitális és okoshálózati fejlesztések. Az ilyen innovatív technológiai megoldások hatékony és gyors terjedéséhez azonban új üzleti modellek bevezetése is elengedhetetlen. A szükséges, folyamatos infrastruktúra-fejlesztések mellett egy valós idejű villamosenergia-piac, ún. „close-to-real time” market (cRTM) kidolgozása és bevezetése az egyik leghatékonyabb módszer azoknak a kihívásoknak a kezelésére, amelyek a megújuló energiaforrások növekvő részarányának következtében jelennek meg a villamosenergia-rendszerben. A valós idejű piac bevezetése lehetővé tenné a szabályozási tartalékiigények csökkentését is.

MIK LESZNEK AZ ENERGETIKAI BERUHÁZÁSOK FÓKUSZPONTJAI AZ EU-S ÉS HAZAI ENERGIAPIACON A KÖVETKEZŐ ÉVEKBEN? TI MILYEN BERUHÁZÁSOKAT TERVEZTEK?

Az elkövetkező időszakban számos fókuszpontja lesz az energetikai beruházásoknak mind az EU-ban, mind pedig a hazai energiapiacra. Az egyik ilyen terület az ellátásbiztonság fenntartása és fejlesztése, azon belül is a villamos hálózatok modernizálása, az erőművek energiahatékonysági korszerűsítése, villamosenergia-termelő erőművi kapacitástöbblet kiépítése, és szabályozási kapacitások létesítése. A másik terület az energiahatékonyság javítása, a vállalkozások energiahatékonysági fejlesztése, valamint a lakossági energiahatékonysági korszerűsítés.

A tervezett beruházások között a következők kapnak kiemelt szerepet: a klasszikus és okos hálózatfejlesztés, hálózati integrált tárolás az átviteli és elosztó hálózatokban és az ügyfél oldali energetikai megoldások. Szintén a kiemelt területek közé tartozik a hidrogéngazdaság ösztönzése, az importfüggőség csökkentése, és a diverzifikálás, a korszerűsítés. Fontos megemlíteni a megújuló és a nem megújuló primer energia források felhasználásával kapcsolatos beruházásokat. Ezek szintén fókuszterületet jelentenek az MVM Csoport számára. Ilyen a geotermikus energiaforrást hasznosító erőművek létesítése, biogáz és biomassza erőművi kapacitás létesítése, komplex helyi léptékű energiaellátás kialakítása megújuló energiaforrások felhasználásával (energiaközösségek létrehozása) és a szén-dioxid-leválasztási/hasznosítási technológiák fejlesztése.

NAPJAINKBAN EURÓPA ÉS MAGYARORSZÁG IS OLYAN TÁRSADALMI-GAZDASÁGI KIHÍVÁSOKKAL KÜZD, AMELYEK EGYIK FONTOS EREDŐJE AZ ENERGIAHORDOZÓK, AZ ENERGIATERMELŐ KAPACITÁSOK, VAGYIS VÉGSŐ SORON A MEGTERMELT ENERGIA SZÜKÖSSÉGE ÉS EGYENLŐTLEN ELOSZLÁSA. MILYEN SZEREPET JÁTSZHAT A KUTATÁS, FEJLESZTÉS ÉS INNOVÁCIÓ E KIHÍVÁSOK KEZELÉSÉBEN, ÉS MILYEN IDŐTÁVON LEHETNEK EZEKNEK AZ ERŐFESZÍTÉSEKNEK A MINDENNAPOKBAN IS KÉZZELFOGHATÓ EREDMÉNYEI?

Az energetika területén a kutatás-fejlesztési és innovációs (KFI) tevékenységek eredményeként válik lehetővé, hogy - legalábbis a szén-dioxid-kibocsátás szempontjából - tisztább energiát na-

gyobb hatékonysággal tudjunk előállítani, eljuttatni a fogyasztókhoz, fogyasztóként pedig felhasználni. Az energetika abban a szerencsés helyzetben van, hogy jelentős mértékben építhet más ágazatok, így a hadiipar, a mikroelektronika, vagy akár az információtechnológia KFI-eredményeire. A tapasztalatok ugyanakkor azt mutatják például a nukleáris energia vagy a napelemek esetében, hogy hosszú évek, évtizedek telhetnek el, amíg az energetikai fejlesztések a gyakorlatban is alkalmazhatóvá válnak. Éppen ezért az energetikai ágazatnak saját KFI tevékenységet is végeznie kell. Egyrészt azért, hogy az új technológiák befogadására alkalmas legyen, másrészt hogy a meglévőket továbbfejlesztthesse. Előbbire jó példát jelentenek az MVM Csoport esetében az elmúlt évek elektromobilitáshoz köthető fejlesztései, utóbbira pedig a Paksi Atomerőmű, amely bár alaptevékenységét tekintve közel négy évtizede ugyanolyan módon termel villamos energiát, az időközben megváltozott technológiai környezet és biztonsági elvárások nyomán megvalósított fejlesztések eredményeként mai működése mégis jelentősen eltér a 40 évvel ezelőtől. A műszaki fejlesztések mellett nem hanyagolható el a nem-technológia innováció szerepe sem: a működési hatékonyság növelése egy ekkora erőforrásokat megmozgató ágazatban, mint az energetika, már szerény javulás mellett is jelentős abszolút volumeneket eredményez a megtakarított erőforrások oldalán. Így tehát az innováció, ha nem is látványosan, de folyamatosan képes kézzelfogható eredményeket hozni, ugyanakkor az olyan átrendező erejű, diszruptív változások, mint a napelemek elterjedése a 2010-es években és az ebből eredő kihívás sokkal gyorsabb innovációs folyamatot követel.

VÉLEMÉNYETEK SZERINT MELY IPARÁGAKAT ÉRINTI LEGINKÁBB AZ ELEKTRIFIKÁCIÓ, ÉS MILYEN MÓDON VÁLTOZTATJA MEG AZOKAT?

Úgy gondolom, a közlekedés és az épület energetika területe az, amelyet az elektrifikáció jelentősen átalakít. Az Európai Unió elvárása, hogy 2050-re összességében klímasemleges gazdasággal rendelkezzenek a tagországai. Az épületek energiahatékonyságát meghatározó nemzetközi jogszabályi keretrendszer a Tiszta Energia Csomagra és a Zöld Megállapodásra épül. A hazai jogharmonizáció ezeket az uniós irányelveket jogszabályok módosításával és stratégiák kialakításával ülteti át az itthoni környezetbe. A stratégiákat alátámasztó tanulmányokból az látható, hogy az uniós célértékek teljesítéséhez az elérhető energiamegtakarítás, valamint a fajlagos energiamegtakarítási költség alapján a legnagyobb potenciál a hazai épületállomány átfogó, megújuló erőforrásokat felhasználó energetikai korszerűsítésében található. Az uniós célértékek teljesítéséhez szükséges jogszabályi háttér és az ehhez kapcsolódó támogatási programok a fűtés-hűtés szektorban már rövid távon is komoly lehetőségeket rejtenek. Az MVM célja, hogy a Magyarországon keletkező igényekkel lépést tartva és a regionális piaci lehetőségekre is reflektálva felépítse a megújuló erőforrást felhasználó hűtés- és fűtés piacot kiszolgáló kapacitásait, és egy skálázható, regionálisan is

értékesíthető termékkonceptióval lépjen piacra.

Az elektrifikáció másik legszembetűnőbb és legjelentősebb színtere a közlekedés. A városi mikromobilitási eszközöktől a személyautókon át a nehéz gépjárművekig, vagy éppen a vasúti közlekedésben is folyamatosan gyorsuló ütemben terjed az elektromos hajtású és akkumulátorok használata. A változás rendkívül összetett hatásokkal jár. A töltőinfrastruktúra kiépítése például önmagában is kihívás, mindemellett számos technológiai fejlesztést igényel. Az elektromos járművek időszaki, de magas energiaigénye sokszor meghaladja a helyi hálózatok kapacitását. Ugyanakkor eddig ki nem aknázott lehetőségek is megmutatkoznak. Az elektromos autókban található akkumulátor energiátárolóként is használható, így a rendszer egyensúly támogatásával más infrastrukturális fejlesztéseket válthat ki.

MELY, AZ INNOVÁCIÓ SZEMPONTJÁBÓL JELENLEG KIEMELTEN FONTOS TERÜLETEKET EMELNÉTEK KI AZ MVM CSOPORT ESETÉBEN?

Az MVM Csoport innovációs tevékenységeiben közös, hogy három fő cél körül összpontosulnak, ezek: a szén-dioxid-kibocsátás csökkentése, a megújuló alapú energiatermelésből származó villamos energia hatékonyabb hálózati integrációja, és az értéknövelt szolgáltatások piacra juttatása. Az első cél elérése érdekében fontos irány a szén-dioxid-leválasztás, -tárolás és -hasznosítás (CCSU), illetve a hidrogén. A második cél, a megújuló hálózati integrációja szempontjából kiemelt jelentőséggel bírnak a tárolási technológiák, értve ezalatt részben az akkumulátoros, részben pedig más (pl. power-to-gas) technológiák pilot projektek keretében történő vizsgálatát és adaptálását. Az értéknövelt szolgáltatások pedig egyelőre főként az otthoni energiahatékonyságot célzó technológiák és az elektromobilitás területére összpontosítanak, de a most folyamatban lévő előkészítő projektjeink eredményeként számos egyéb szolgáltatás is megjelenhet a következő években.

HOGYAN LÁTJÁTOK A HIDROGÉN SZEREPÉT AZ EU-S ÉS A GLOBÁLIS ENERGIAPIACON RÖVID, KÖZÉP ÉS HOSSZÚ TÁVON?

A hidrogénnek - és elsősorban a karbonmentes ún. zöldhidrogénnek - minden előnyével és hátrányával együtt ígertes jövője van, ugyanis számos területen szén-dioxid-kibocsátás nélkül hasznosítható akár energiaforrásként, akár vegyipari alap- vagy segédanyagként. Fontos szerepe lesz az időjárásfüggő megújuló alapú villamos energiát termelő technológiák hálózati integrálásában is, illetve segítségével olyan szektorok is dekarbonizálhatóvá válnak, amelyek pusztán elektrifikáció révén nem tehetők fenntarthatóvá. Így például a kiemelkedően magas szén-dioxid kibocsátással járó acélipar (hidrogén alkalmazása redukáló ágensként) és vegyipar (zöldhidrogén alapanyagként történő felhasználása műtrágyagyártás vagy kőolajfeldolgozás során, és petrokémiai, illetve egyéb vegyipari területen) is karbonsemlegessé tehető a jövőben, illetve a hidrogén természetesen szerepet kap a mobilitásban, szállítmányozásban, épületek fűtésében is. Az előrejelzések szignifikáns növekedést becsülnek a jelenlegi és a jövőben előállított zöldhidrogén mennyisége között, ugyanakkor az előállított mennyiség növekedésének üteme jelentős mértékben függ a technológiai megoldásoktól is. Jelenleg a zöldhidrogén előállítási költsége az előállításához szükséges technológia és annak energiaigénye, valamint a felhasználását lehetővé tevő infrastruktúra kiépítésének jelentős költsége miatt magasabb, mint a fosszilis energiahordozók ára. 2030-ra azonban jelentős fordulat következhet be. A zöldhidrogén mennyiségének emelkedése mellett az előállításának költsége akár 50-60%-kal is csökkenhet a technológia hatásfokának és hatékonyabbá válásának köszönhetően, miközben a fosszilis energiahordozók ára növekedésnek indult. Alacsony ára miatt a karbonmentes hidrogén nagyvolumenű előállítása és minél szélesebb körű használata kulcsfontosságúvá válik a klímaváltozás elleni küzdelemben, és így a Föld védelmében.

KIHÍVÁSOKKAL TELI IDŐSZAK AZ ENERGETIKÁBAN

A BDO MAGYARORSZÁG GLOBÁLIS ENERGIAPARI ELEMZÉSE

Rendkívüli kihívások előtt áll az európai energiaipar, az aktuális energiaválság kezelésének pedig akár Európa rövid-, középtávú versenyképessége is lehet a tétje. Rég nem látott nyomás helyeződik mind a globális, mind az európai energiaiparra, mely számos faktorból áll össze. Rendkívül magas üzemanyag és nyersanyag árak, ellátási láncokat érintő jelentős zavarok, a folyamatosan súlyosodó és már komolyabb problémákat okozó inflációs nyomás, az egyre égetőbb szükség a klímacélok eléréséhez szükséges energiaipari változások felgyorsítására és az orosz ukrán háború energiaiparra gyakorolt hatása mind ezen,

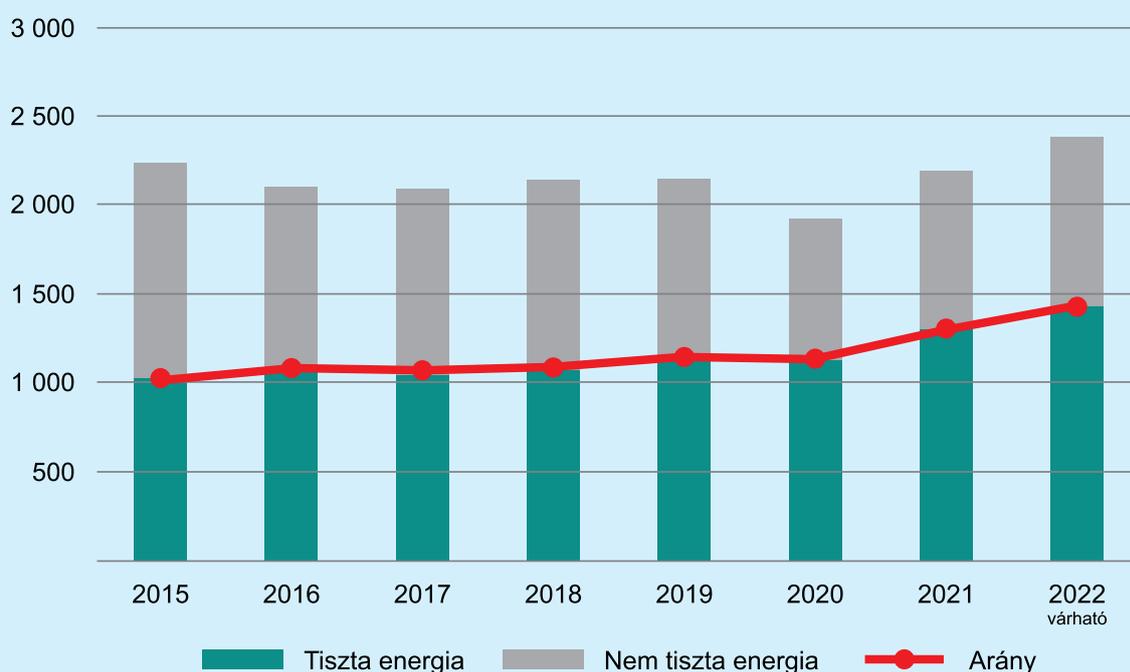
nyomást növelő, főbb tényezők közé tartoznak. Egyértelmű, hogy a cégek, kormányok és a befektetők rendkívül összetett problémával állnak szemben, amikor arról döntenek, hogy jelen helyzetben melyik projektnek, beruházásnak adjanak zöld utat. Az energiaiparon belüli átalakulások zöme befektetéseken keresztül valósul meg, így ezen befektetések központi elemei az aktuális kihívásokra adott válaszoknak, illetve az elérni kívánt változások előidézésének, ezért az energiaipari befektetések elemzése, monitorozása elengedhetetlen a múltbeli és a jövőbeli trendek követéséhez, értelmezéséhez.

1. AZ ELMÚLT ÉVEK BEFEKTETÉSI TRENDJEI

Az elmúlt hét évben (2015-2021) összességében stagnált a teljes globális energiaipari befektetések éves összege 2021-es reálértéken, dollárban számolva, mely 2021-ben körülbelül 2200 milliárd dollárnak felelt meg. Ezzel szemben a tiszta energiát célzó éves befektetések összege 27%-os növekedéssel nagyjából 1300 milliárd dollárra hizott ugyanezen időszak alatt, így az összes befektetés többsége már ide áramlott 2021-ben.

A tiszta energia kategóriába ebben a megközelítésben lényegében minden energiaipart célzó befektetés beleszámít, kivéve azokat melyek fosszilis tüzelőanyag alapuló és CCUS-t (carbon capture, utilisation and storage) nélkülöző technológiát céloznak. A legmagasabb szintet a tiszta energiát érintő befektetések Kínában (380 milliárd USD, GDP 2,2%-a), az Európai Unióban (260 milliárd USD, GDP 1,1%-a) és az Amerikai Egyesült Államokban (215 milliárd USD, GDP 0,9%-a) érték el 2021-ben¹.

Globális energiaipari befektetések (éves, milliárd USD)¹

A koronavírus válság minden kategóriában csökkentette az energiaipari befektetéseket, de csak az olaj, a gáz és a szén kategóriákon belül maradt a pandémia előtti, 2019-es szintek alatt a befektetések mértéke, mely a rekordmagas üzemanyag- és nyersanyagárak fényében figyelemre méltó. Az olaj és gáz upstream-et érintő befektetések 42%-kal mérséklődtek 2015 és 2021 között. Az elmúlt hét évben pedig az energia hatékonyabb végfelhasználását (ide tartoznak az olyan eszközök beszerzései, melyek az energiahatékonyság növelésével az energiafogyasztás csök-

kenését okozzák, ugyanazon szolgáltatás nyújtásának fenntartása mellett) célzó, illetve az energiaszektor, azon belül pedig a megújulókat és az elektromos hálózatokat célzó befektetések tudtak növekedni főleg. A legnagyobb százalékos arányban ugyanakkor az energiatárolásba érkező befektetések bővültek, mely technológiák fejlődése létfontosságú lesz a megújulókat komolyabb szintű térnyeréséhez. Az összes energiaipari befektetés között, még ezen nagy százalékos növekedés ellenére is elenyésző ezeknek a befektetéseknek az aránya.

Hivatkozás:

¹ IEA World Energy Investment 2022

2021-re az energiaszektoron belül a befektetések 82%-áért már a megújulók, az elektromos hálózatok és az energiatárolás felelt. Ezen technológiákba áramló befektetések növekedését, illetve a térnyerésüket jelentős mértékben segítette a folyamatosan javuló költséghatékonyságuk, mely odáig vezetett, hogy számos országban jelenti a tiszta energia, mint például szél- vagy napenergia a legolcsóbb energiaforrást. Problémát jelenthet viszont a tisztább energiára való átállás szempontjából, hogy az ahhoz kritikus nyersanyagok, mint például a lítium, kobalt, nikkel, réz vagy alumínium ára 2021 eleje óta rendkívüli mértékben megrágult, főleg a megnövekedett kereslet és az ellátási láncokat ért zavarok miatt¹.

Kijelenthető, hogy az elmúlt évek energiaipari befektetési trendjei hozzájárultak az aktuális energiaválsághoz². Bár az energiaváltást finanszírozó befektetések mértéke magas volt az elmúlt években, a befektetések megfelelő mértékű újraallokálása, mely egy fenntarthatóbb energiaellátás irányába mutatna, elmaradt az energiaiparban. Egy ilyen erőteljes változás hiányában egyre nőtt a valószínűsége annak, hogy a fosszilis tüzelőanyagokba érkező, folyamatosan csökkenő mértékű befektetés nem lesz elegendő az esetlegesen növekvő energiaszükséglet kielégítéséhez². A koronavírus válságot övező

lezárások utáni gazdasági helyreállítás, növekedés után, de még az orosz ukrán háború előtt már be is bizonyosodott, hogy a globális energiatermelési kapacitás nem tudja kielégíteni a bővülő világgazdaság energiaigényét, a befektetések elmaradása miatt nincs lehetőség a kőolaj és a földgáz kitermelésének megfelelő szintű növelésére.

Megállapítható továbbá, hogy az energiaváltáshoz elengedhetetlen, tiszta energiát érintő befektetések túlnyomó része nem a fejlődő országokban következett be az elmúlt 7 évben és ezen befektetések terén növekedés sem volt tapasztalható ezekben az országokban, mely tendenciák komoly akadályt jelentenek a globális klímacélok elérésének. Összességében elmondható, hogy a koronavírus válság már önmagában tovább mélyítette és súlyosbította az imént taglalt egyensúlytalanságokat és a klímacélok elérése szempontjából negatív tendenciákat, de az orosz ukrán háború tovább rontott a helyzeten és fokozta az energiaiparral kapcsolatos amúgy is meglévő aggodalmakat¹.

2. ENERGIAVÁLSÁG ÉS A HÁBORÚ HATÁSAI

Már az orosz ukrán háború előtt látszódtak a figyelmeztető jelek az elmaradt energiaipari befektetésekkel kapcsolatban, a háború viszont tovább növelte a bizonytalanságot.

Hivatkozások:

¹ IEA World Energy Investment 2022

² IEA World Energy Outlook 2019

Oroszország Európa legnagyobb kőolaj, földgáz és kőszén szállítója³, ami annak fényében rendkívül fontos, hogy a háború következményeként az európai legfelső vezetők egységesen megállapodtak abban, hogy korlátozni kell ezen nyersanyagok importját, csökkenteni kell Európa Oroszországtól való energiafüggését. Ez több szempontból is komoly kihívásokkal jár majd. Egyrészt Európának alternatív fosszilis tüzelőanyag forrásokat kell bebiztosítania, melyek szignifikáns infrastrukturális befektetéseket igényelnek, a földgáz esetében például új gázvezetékek vagy új LNG terminálok építése lehet elengedhetetlen. Másrészt pedig az orosz források új forrásokra való lecserélése tovább drágíthatja majd a már amúgy is drága nyersanyagok beszerzését, mely magas árak a versenyképesség rontásán keresztül már így is folyamatosan csökkentik az európai gazdasági növekedési várakozásokat. A bizonytalan és akadozó orosz gázimport már most is aggályokat vet fel Európa gáztárolóinak megfelelő szintű feltöltése, és kielégítő téli gázellátása szempontjából. Ugyanakkor ezek a jelenségek soha vizsza nem térő lehetőséget jelenthetnek a

nem-orosz bázisú fosszilis tüzelőanyag exportőröknek.

Egy másik kihívás, hogy Európa mindezek mellett, a klímacélok mentén elkötelezett híve a tisztább energiára való átállásnak, mely az Oroszországtól való energiafüggetlenedéssel együtt, rövid-, középtávon szinte lehetetlen feladat. A szankciós politika és az energiabiztonság előnyt élvez rövidtávon, ezért valamennyi időre minden bizonnyal háttérbe szorul a tisztább energia arányának növelése az európai energiamixben. Erre jó példa Németország esete, amely a bizonytalan, csökkenő mennyiségű Oroszországból érkező gáz és a leállításra váró maradék atomerőművek által okozott energiatermelési kapacitás kiesést, a sokkal környezetszennyezőbb szénerőművek újraindításával fogja pótolni⁴. Ezen nagy kihívások és változások előtt, minden szem az energiaipari, de ezen belül is főleg az európai energiaipari befektetésekre szegeződik, tekintve, hogy ezek a pénzáramlások most sorsdöntő jelentéssel bírnak, sok évre megalapozhatják Európa energiaiparának képét.

Hivatkozások:

³ Eurostat: <https://ec.europa.eu/eurostat/cache/infographs/energy/bloc-2c.html>

⁴ Financial Times: <https://www.ft.com/content/f662a412-9ebc-473a-baca-22de5ff622e2>

3. A KÖVETKEZŐ ÉVEK BEFEKTETÉSI TRENDJEI

Rendkívül érdekes lesz figyelni, hogy ilyen nagy nyomás és tét alatt hogyan alakulnak, változnak az energiaipari befektetések, de valószínűsíthetően a közeljövőben a magas nyersanyagárak, az akadozó ellátási láncok és az orosz ukrán háború okozta bizonytalanságok miatt főleg az energiabiztonság növelésének szándéka fogja jellemezni a befektetéseket.

A koronavírus válság okozta 2020-as visszaesést követően, 2021 után 2022-ben is tovább tudnak növekedni várhatóan a globális energiaipari befektetések. Ugyanakkor a körülbelül várható 190 milliárd dolláros, 8 %-os növekedésnek nagyjából a felét a növekvő költségek emésztik majd fel és nem valódi befektetési növekedés lesz mögöttük. Fontos, hogy a befektetések úgy növekednek majd valószínűleg 2019-hez és 2021-hez képest is, hogy az emelkedő kamatok drágítják, rendkívül megnehezítik a projektek finanszírozását. A tiszta energiába érkező befektetések összegének 2021 óta tartó bővülése minden bizonnyal a közeljövőben is kitart majd, így várhatóan a 2022-es energiaipari befektetések növekedéséért már kétharmadban ezek a befektetések felelnek, illetve a 2022-es befektetéseknek már 60%-a célozza majd a tiszta energiát¹.

Némi vonakodással ugyan, de a fosszilis tüzelőanyagokba érkező befektetések is elkezdtek gyarapodni a kifejezetten magas nyersanyagáraknak köszönhetően. A magas árakon túl ösztönzően hat az is a fosszilis befektetésekre, hogy főleg Európában, az Oroszországtól való energiafüggetlenség növelésének jegyében politikai támogatást is élveznek. Hátráltatóan hat a jövőbeli fosszilis befektetések szempontjából, hogy a finanszírozás számukra egyre nehezedik, illetve az, hogy a szabályozói és a politikai környezetet is bizonytalanságok jellemzik.

Hivatkozás:

¹ IEA World Energy Investment 2022

A szénnel kapcsolatos befektetések növekedéséért főleg a két legnagyobb globális szénpiaci szereplő, India és Kína lesz a felelős. Európa úgy növeli a szénfelhasználását, hogy nagyrészt a korlátozó pénzügyi és politikai környezet miatt érdeemben nem növeli a szénrel kapcsolatos befektetéseket. Az olaj és gázszektor hasonlóan vegyes reakciókat mutat a magas árakra. A közel-keleti nemzeti olajcégek szignifikánsan növelik beruházásaikat, az orosz olaj és gázipari cégeknek pedig a szankciók fényében újra kell gondolniuk a befektetési terveiket. A nyugati olajcégek esetében az upstream befektetések növekedése a nagy amerikai olajcégektől fog érkezni, míg az európai társaik a hosszútávú befektetési stratégiáikhoz való ragaszkodást részesítik előnyben a rövidtávú árakra való reagálás helyett¹.

4. BEFEKTETÉSEK A KLÍMAVÁLTOZÁS FÉNYÉBEN

2015-ben Párizsban a Párizsi Megállapodás keretein belül a világ vezetői ambiciózus célokat fogalmaztak meg a klímaváltozás elleni harccal kapcsolatban, melyek értelmében jóval 2 °C alatt kell tartani a globális éves átlaghőmérséklet emelkedését az iparosodást megelőző szinthez képest, de komoly erőfeszítéseket kell tenni, hogy az emelkedés 1,5 °C alatt maradjon.

A Párizsi Megállapodással összhangban az Európai Unió országai további vállalások keretében megállapodtak abban, hogy az EU-t 2050-re klímasemlegetessé teszik⁵, a Biden adminisztráció pedig azt vállalta, hogy 2030-ra a 2005-ös szinthez képest 50%-kal csökkenni fog az üvegház hatású gázok kibocsátása az Amerikai Egyesült Államokban⁶. Ezen célok elérése drasztikus és azonnali energiaipari átalakításokat igényel, melyek pedig rendkívüli befektetéseket.

A 1,5 °C-os cél eléréséhez az éves globális szén-dioxid kibocsátást legalább 37 gigatonnával kell csökkenteni, melyhez a következő lépések megtétele szükséges. A globális elektromos áram termelésén belül, a növekvő energiaigény mellett a megújuló arányának szignifikáns emelése, mely konkrétan azt jelentené, hogy a jelenlegi 25%-ról ezt az arányt 90%-ra kell emelni 2050-ig.

Hivatkozások:

⁵ Európai Tanács: <https://www.consilium.europa.eu/hu/policies/climate-change/paris-agreement/>

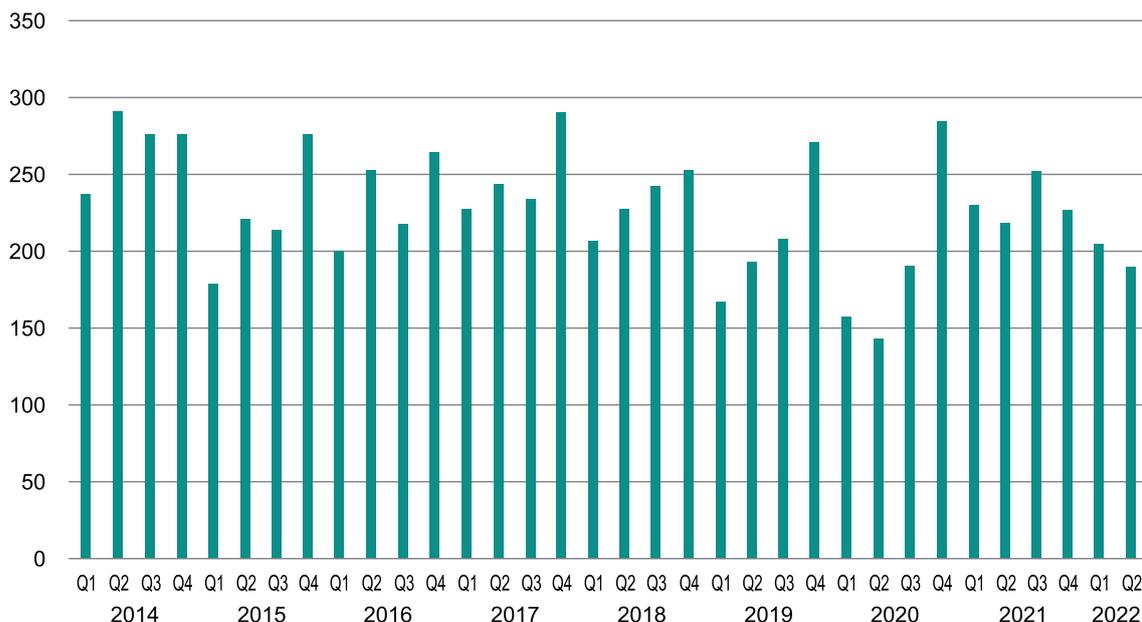
⁶ The White House: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2021/04/22/fact-sheet-president-biden-sets-2030-greenhouse-gas-pollution-reduction-target-aimed-at-creating-good-paying-union-jobs-and-securing-u-s-leadership-on-clean-energy-technologies/>

A végfelhasználó szektorokban a megújulóknak térnyerése mindig is lassabban haladt, így elengedhetetlen a megújulóknak átfogó betörése és a magas szintű elektrifikáció ezekben a szektorokban.

Például a közlekedés és a lakossági fűtés két olyan terület, melyek tradicionálisan fosszilis tüzelőanyagok használatára alapszanak, de az elektromos járművek vagy az elektromos hőszivattyúk elterjedése segítheti ezek elektrifikációját. Fontos továbbá a hidrogén és a biomassza alapú energia széles körű elterjedése is. A legnagyobb kihívást ugyanakkor az energiatékonysági célkitűzések teljesíthetősége jelenti, mivel ezen beruházások megvalósítása jelenti fajlagosan a legnagyobb megtakarítási potenciált, de megvalósításuk mind térben, mind időben rendkívül nehéz és erőforrás igényes. Az energia átállásnak számos előnye van a károsanyag-kibocsátás csökkentésében és a klímaváltozás elleni küzdelemben betöltött szerepén túl.

M&A piaci tranzakciók (energia, bányászat és közművek, db)⁹

Csökkenti az országok külső energiafüggőségét, támogatóan hat a helyi gazdaságokra, növeli a hosszútávú energiabiztonságot és az árstabilitást⁷.

Habár azért szignifikáns haladás már történt az energiaváltás felé vezető úton és nő a tiszta energiába áramló befektetések mértéke, de nem megfelelő mértékben, így az aktuális befektetési trendek folytatása nem elegendő a kijelölt célok eléréséhez. A kormányoknak, vezető döntéshozóknak támogatóbb körülményeket kell kialakítaniuk a befektetések számottevő növelése érdekében, például a szabályozói környezet lazításával vagy nagyobb ösztönzőkkel.

Elengedhetetlen továbbá a fejlődő országokban a tiszta energiába érkező befektetések drasztikus növelése, ugyanis ezek a közelmúltban messze alulmúlták a klímacélok eléréséhez szükséges elvárásokat⁸. 2030-ig évente átlagosan 25%-kal kell nőnie ezeknek a befektetéseknek a célok eléréséhez, szemben az elmúlt évek átlagos 3%-os növekedési ütemével⁷.

M&A TRANZAKCIÓS KÖRKÉP A GLOBÁLIS PIACOKON

A koronavírus válság természetesen az energiaipari M&A tranzakciós piacot is jelentékeny mértékben visszavetette. Az M&A tranzakciók számát vizsgálva az energia, bányászat és közüzem kategóriában megállapítható, hogy az elmúlt évek átlagához viszonyítva egy némileg gyengébb 2019-es év után a 2020-as év és annak is főleg az első fele, szignifikáns visszaesést hozott. A következő évben már stabilizálódott a piac, így 2021 már egy átlagos évnak volt tekinthető⁹. 2021 legnagyobb energiaipari tranzakciója a szaúdi-arábiai nemzeti olajcég, a Saudi Aramco gázvezetékekkel foglalkozó leányvállalatának értékesítése volt, egy a BlackRock és a Hassana befektetési cég által vezetett konzorcium részére, mintegy 15,5 milliárd dollár/13,7 milliárd euró értékben¹⁰.

Hivatkozások:

⁷ IRENA World Energy Transition Outlook 2022

⁸ IEA Net Zero by 2050

⁹ Mergermarket

¹⁰ Refinitiv

2021 TOP 20 LEGNAGYOB B ENERGI AIPARI M&A PIACI TRANZAKCIÓJA¹⁰

Dátum	Céltársaság	Vevő	Tranzakciós érték (mEUR)
2021.12.06	Aramco Gas Pipelines Co	Investor Group: Keppel Infrastructure Trust, China Merchants Capital Investment Co Ltd, Silk Road Fund Co Ltd, Hassana Investment Co, Blackrock Real Assets, Vision International Investment Co	13 701
2021.08.17	BHP Petroleum International Pty Ltd	Woodside Petroleum Ltd	12 070
2021.04.09	Aramco Oil Pipelines Co	Investor Group: EIG Global Energy Partners LLC, Samsung Asset Management Co Ltd, CNIC Corp Ltd, Silk Road Fund Co Ltd, Mubadala Investment Co PJSC, Hassana Investment Co, Vision International Investment Co	10 410
2021.06.01	Inter Pipeline Ltd	Pembina Pipeline Corp	10 392
2021.02.10	Inter Pipeline Ltd	Investor Group: Brookfield Infrastructure Partners LP	10 328
2021.09.27	Saudi Arabian Oil Co-Jazan Igcc Power Plant Asu & Gasification Assets	Jazan Integrated Gasification & Power Co	10 244
2021.12.21	Lundin Energy AB-oil & gas busines	Aker BP ASA	9 747
2021.09.20	Shell Enterprises LLC-Permian Basin Business	ConocoPhillips	8 102
2021.07.20	Oil Search Ltd	Santos Ltd	7 483
2021.05.24	Cimarex Energy Co	Cabot Oil & Gas Corp	7 424
2021.02.17	Enable Midstream Partners LP	Energy Transfer LP	5 928
2021.06.18	DTE Energy Co-Midstream Business	Shareholders	5 830
2021.04.01	Double Eagle III Midco 1 LLC	Pioneer Natural Resources Co	5 303
2021.12.17	Agencia Nacional do Petroleo Gas Natural e Biocombustiveis-Sepia Field Concession Exploratory Rights	Investor Group: TotalEnergies SE, Petroleo Brasileiro SA Petrobras, Petronas Petroleo Brasil Ltda, QP Brasil Ltda	3 933
2021.10.21	BCP Raptor Holdco LP	Altus Midstream Co	3 714
2021.10.14	Vostok Oil OOO	Investor Group: Vitol SA, Mercantile & Maritime Group	3 500
2021.12.17	Agencia Nacional do Petroleo Gas Natural e Biocombustiveis-Atapu Field Concession Exploratory Rights	Investor Group: TotalEnergies SE, Petroleo Brasileiro SA Petrobras, Shell Brasil Petroleo Ltda	3 493
2021.05.14	Marathon Petroleum Corp	Marathon Petroleum Corp	3 312
2021.10.28	Purolite Corp	Ecolab Inc	3 189
2021.09.24	Tianjin Beiqing Power Smart Energy Co Ltd	SEC Electric Machinery Co Ltd	2 855

A NATURLAND HOLDING DEBÜTÁLT A BÉT XTEND PIACÁN

A Budapesti Értéktőzsde csengőjének megszólaltatásával 2022.szeptember 26-án debütált a BÉT Xtend piac kibocsátói között a hazai gyógyszeripar meghatározó vállalata, a Naturland Holding.

A ceremónián a kereskedést indító csengőt Végh Richárd, a Budapesti Értéktőzsde vezérigazgatója, illetve Szántó Emil és Ásványi Tibor, a Naturland Holding alapítói szólaltatták meg többek között Csobádi Ákos, a Naturland Holdingot a tőzsdei bevezetés során pénzügyi tanácsadóként segítő BDO Magyarország Pénzügyi Tanácsadó Zrt.

vezérigazgató-helyettese és Török Bálint, a BDO szenior menedzsere és a cég vezetői, illetve egyéb tanácsadói körében.

Jelen kibocsátással a társaság 13 627 455 darab, egyenként 100 forint névértékű, dematerializált tőzsrészcsemetét vezetett be a BÉT Xtend piacára.

A TŐZSDÉRE LÉPÉS ELŐKÉSZÍTÉSÉBEN KIJELÖLT TANÁCSADÓKÉNT A BDO MAGYARORSZÁG PÉNZÜGYI TANÁCSADÓ ZRT. VETT RÉSZT.

„Nagy öröm volt számunkra, hogy egy olyan egészségmárka tőzsdei bevezetésében lehetünk támogató partnerei a tulajdonosoknak, amely Magyarország szerte ismert a termékeiről. A Naturland tulajdonosaival és vezetőivel a teljes bevezetési folyamat során gördülékeny volt az együttműködés, a cég egyértelműen tőzsderegett. Tanácsadóként a Naturland pénzügyi átvilágítása mellett többek között a cég értékelésében, illetve a BÉT XTend piacára történő bevezetéshez szükséges Információs Dokumentum elkészítésében is segítettük a céget az elmúlt hónapokban. Biztosak vagyunk abban, hogy a Naturland a tőzsdei jelenléttel tovább tudja erősíteni a márkanevét, és a jövőbeli terveinek megfelelően olyan tőkebevonási lehetőségekhez is hozzáfér, amely korábban nem állt a rendelkezésére”

nyilatkozta Csobádi Ákos,
a BDO Magyarország Pénzügyi Tanácsadó Zrt.
vezérigazgató-helyettese.

„A Naturland két évtized alatt vált meghatározó hazai gyógyszergyártó középvállalattá. Büszkék vagyunk arra, hogy saját fejlesztésű készítményeinket saját gyógyszergyártó üzemünkben állíthatjuk elő. A gyógyszergyártás tárgyi és személyi feltételei fenntartásának köszönhetjük, hogy - immár tőzsdékes szervezettel, vállalati kultúrával és gondolkodásmóddal - 28 év után ismét egy magyar gyógyszergyártó tud a Budapesti Értéktőzsdén megjelenni.”

emelte ki a BÉT Xtend piacon való megjelenés kapcsán Ásványi Tibor, a Naturland Holding Vagyonkezelő és Befektetési Nyrt. igazgatóságának elnöke.

ÜZLETI REGGELI

A BDO MAGYARORSZÁGGAL - REGIONÁLIS GAZDASÁGI FÓRUM

JÚNIUS 14-ÉN összegyűltek Veszprém, Vas és Zala megye magyar tulajdonú közép- és nagyvállalkozásainak tulajdonosai és vezetői, hogy közösen keressenek megoldást napjaink aktuális nehézségeire, illetve megosszák egymással legjobb válaszaikat a gazdasági környezet kihívásaira. A BDO Magyarország által szervezett regionális fórumon a leégetőbb problémának a résztvevők az erős munkabér-inflációt, a szakképzett munkaerő hiányát, a forint árfolyamát és a nyersanyaghozáférési gondokat és a beszerzési források elbizonytalanodását, a kiszámíthatatlan árakat, az elnyúló szállítási időket jelölték meg.

SZEPTEMBER 27-ÉN összesen 6 megye vállalkozásainak vezetői találkoztak Debrecenben, hogy megvitassák a gazdasági környezet cégeket sújtó elemeit, valamint az őket érintő legalapvetőbb problémákat. A szintén zártkörű, meghívásos rendezvényen az általános kihívások és a rájuk adható megoldások, a legjobb gyakorlatok cseréje mellett szó esett többek között:

- A kockázati tőkebefektetések szerepéről a dráguló hitelkörnyezetben;
- Az uniós és kormányzati forrásokkal kapcsolatos várakozásokról és a pályázati piac közeljövőjéről;

A zárt körű találkozón az általános problémák és a rájuk adható megoldások, a legjobb gyakorlatok cseréje mellett rövid, interaktív előadások formájában több témát is érintettek a résztvevők. Így szó esett egyebek között:

- A bizalmi vagyonkezelés szerepéről az adótervezésben;
- A következő pályázati hullámra való felkészülés szükségességéről és módjáról;
- Az utódlás és cégeladás tervezésének fontosságáról, megoldásairól és a folytatás mikéntjéről.
- A cégutódlás kérdéseiről és lehetséges forgatókönyveiről, mely elsősorban az elsőgenerációs, a rendszerváltás környékén alapított hazai vállalatokat érinti;
- A debreceni és régiós ingatlanfejlesztési trendekről, az új ipari beruházások (pl. BMW-gyár) hatásáról a lokális munkaerőpiacra.

A debreceni esemény egy országos rendezvénysorozat második állomása volt, amely során a BDO a mostanihoz hasonló fórumokat szervez minden magyarországi régióban, lehetőséget teremtve ezzel a vezető lokális vállalkozások számára a párbeszédre, a mindannyiukat érintő problémák közös megoldására.

HŐ A FELHŐBEN

SZERVERPARKOK ÉS A MEGÚJULÓ ENERGIAFORRÁSOK KAPCSOLATA

Az utóbbi időben egyre népszerűbbek a felhő alapú szoftveres megoldások. Nem hiába, hiszen jóval magasabb rendelkezésre állással és biztonsággal tudnak működni, továbbá biztosítják az ügyfelek számára azt a rugalmasságot, melyet korunk kihívásai szükségesség tesznek.

Biztos mindenkiben felmerült már a kérdés, hogy mi is az a felhő? Hol is van valójában az adat? Hol fut a program? Pont ezek azok a kérdések, amik miatt hazánkban még mindig bizalmatlanul tekintünk ezen szoftveres megoldásokra, biztosítanom kell az olvasókat azonban, hogy kétségeik jórésze alaptalan.

A felhőalapú megoldások lényege, hogy maga a program nem az ügyfél saját eszközein, hanem a szolgáltató hardwarein fut. Ennek nagy előnye, hogy a szolgáltatók sokkal nagyobb erőforrást, ezáltal teljesítményt tudnak biztosítani az alkalmazásokhoz, akár rugalmasan igazodva az időszakosan változó igényekhez. Maga az adat, illetve az alkalmazások a szolgáltatók szerverparkjain találhatóak. A Microsoftnak például az egész világot lefedő adatközpontjai és az ezeket összekötő hálózatai rendszere van, így előfordulhat az, hogy egy hazai ügyfél adatai egy írországi szerveren tárolódnak.

Ahhoz azonban, hogy ilyen nagy infrastruktúrát üzemeltetni lehessen, nem kevés energiára van szükség. Igaz ez akkor is, ha valaki saját szervereket tart fenn, ezért sok esetben valóban már az energiatékonyság miatt is érdekesebb a

NAGY RITA

BDO MAGYARORSZÁG
SOLUTIONS ÜZLETÁG
ÜGYVEZETŐJE

felhőbe költözni, ugyanis ott a szolgáltatás díjába van kalkulálva az üzemeltetéshez szükséges áram költsége is. A felhő sok szempontból forradalmasítja az IT-ipart. Az ügyfelek 77%-kal kevesebb szerveret, 84%-kal kevesebb energiát fogyasztanak, és 88%-kal csökkentik a szén-dioxid-kibocsátást a felhő használatával, hiszen nem kell

szervereket vásárolni és az általuk felhasznált áram költsége is megspórolható. Tagadhatatlan, hogy a környezetre gyakorolt pozitív hatása is csupán csak egy a sok kedvező tulajdonság közül, ahogy azt már korábban is igyekeztem hangsúlyozni, így a felhőre, mint komplex előnyöket kínáló lehetőségre érdemes tekinteni.

Napjaink talán egyik legfontosabb kérdése azonban az, hogy honnan származik a működtetéshez szükséges energia, legyen szó vállalati vagy lakossági felhasználásról egyaránt. Bár hazánkban jelentős mértékben nőtt az elmúlt években a megújuló energiatermelés, továbbra is fontos szerepe van a fosszilis alapú energiatermelésnek, különösen a téli időszakban, amikor a napelem parkok teljesítménye alacsonyabb. Mi a helyzet a szerverparkok esetében?

Általános igazságot nem lehet megfogalmazni, hiszen attól még, hogy felhő alapú megoldást választunk, nem biztos, hogy annak üzemeltetése megújuló energiaforrásból származik, ezért mindig érdemes utánajárni, hogy adott szolgáltató miből biztosítja az energiaigényt. Élen jár a környezettudatosságban a Microsoft, aki vállalati stratégiájának tűzte ki célul, hogy 2030-ra nettó 0 szén-dioxid kibocsátású energiából valósuljon meg az adatközpontjainak üzemeltetése.

A szerverparkok nem csak áramot használnak, hanem működésük során hőt is termelnek. Ennek a hőnek a hasznosítása is megkezdődött, elsősorban az Észak-európai országokban, úgy, mint Svédországban, Hollandiában és Finnországban. A Microsoft partnerségre lépett a finn Fortum céggel, hogy otthonok ezreit fűtse Helsinkiben. A Fortum jelenleg 250 000 ügyfelet szolgál ki, és azt állítja, hogy a Microsofttal folytatott projektjük végzetével ezen otthonok 40%-a fűthető lesz a DLV-vel, vagyis közvetlen folyadékhűtéssel, ezzel távolítva el a szerverek által kibocsátott hőt.

Források:

<https://infrastructuremap.microsoft.com>

<https://www.datacenterdynamics.com>

<https://www.weforum.org>

<https://www.missioncloud.com>

A Microsoft két új helsinki adatközpontja is megújuló energiával fog működni. A projekt várhatóan körülbelül 400 000 tonna szén-dioxid-kibocsátást csökkenti évente. Aktuális hírként jelentette be a Microsoft augusztus közepén, hogy az Új-Zélandi datacenterjét, vagyis adatközpontját 100%-ban megújuló erőforrásokból fogja üzemeltetni. Az újonnan kötött partnerség azt jelenti, hogy a létesítmény nap-, szél- és vízforrásból származó energiára fog támaszkodni.

Összeségében látszik, hogy nagyvállalati szinten is egyre több a törekvés a megújuló energiaforrások használatára, kis- és középvállalati szinten pedig érdemes figyelembe venni, hogy az általunk alkalmazott megoldás vagy igénybe vett szolgáltatás milyen energiafelhasználással valósul meg. Amennyiben valaki szeretne tenni a környezettudatosságért kicsiben, úgy érdemes elgondolkodni valamilyen felhős megoldás használatában, amely az energiahatékonyságon túl számos más előnnyel is szolgálhat.

BOGDÁN JÓZSEF - RAGYOGÓ ÜZLETEK ÉS ARANYLÓ BOROK MEGÁLMODÓJA

SZERZŐK:

ÉNEKES KRISZTINA
DR. ZAVAGYIL ZOLTÁN

A sikerben nincs helye a bizonytalanságnak

A SOMLÓ HEGY ÁRNYÉKÁBAN

A Bogdán Birtokon minden megtalálható, amely fontos Bogdán József számára. A föld, a szőlő, a kemény munka, a család, mind-mind óriási jelentőséggel bírnak. Ahogyan a kis szőlőszemekből csodásan illatozó bor születik, úgy vált ebből a föld szeretetében felnőtt kisfiúból tökéletes

döntéseket hozó, sikeres üzletember, csodálatos borokat alkotó borosgazda és a családjáért élő édesapa és nagypapa. Szavai visszaadják a hitet abban, hogy a tisztességes munka, a kollégák megbecsülése és a biztos családi háttér igazi, egymást erősítő értékek.

BIZALOM MINDENEK FELETT

Hogy indult a pályája?

A pápai ÁFÉSZ-ben dolgoztam, de 1983-ban, amikor láttam, hogy a cég a vezetőváltások miatt már nem felfelé ívelő pályán mozog, nagy elhatározásra jutottam. Abban az időben egyáltalán nem volt jellemző, hogy valaki felmond, eladja a házat és a feleségével és a két gyerekével együtt új városban kezd új életet. Nagy bátorság kellett hozzá, de mi vállaltuk. Beültünk a Trabantba, és irány Ajka. Kettes számú vezetői munkakörbe mentem az akkori munkahelyemre, ahol a vezetőim és a kollégáim is nagyon jól fogadtak. Ez szerencsére az egész életemen végigkísért, mindig jó főnökeim és remek kollégáim voltak. Ajkán olyan emberekkel dolgoztam együtt, akik az életpályájuk vége felé jártak, így nem konfrontálódtunk, hanem átadták a tudásukat, a tapasztalatukat és a kapcsolatrendszerüket.

Majd 1990 szeptemberében, nemsokkal a 89-es cégtörvény létrejötte után, első között voltunk a 240 szövetkezet közül, akik részvénytársasággá alakultak.

Elkezdtek átalakítani a vagyonszerkezetet. A vidéki kis boltokat, vendéglőket eladtuk a kollégáinknak. Elkezdünk nagyobb vagyontárgyakat, kenyérgyárat, malmot és nagyobb üzleteket vásárolni. Nem volt egyszerű helyzet, hiszen 12.000 részvényessel kellett jóváhagyni a döntéseinket.

Itt kellett igazán megtanulnom, milyen a hatékony üzleti kommunikáció.

A többi szövetkezet kivetett minket maga közül, annak ellenére, hogy látták, nem vagyonszétválásról és lopásról van szó, hanem tisztességes módon építettük az üzletünket. Akkor ez a vállalkozási forma még idegen volt, majd alig telt el 10 év, és már mindenki ezt csinálta. De az elsőnek mindig nehezebb a dolguk.

Ezután csatlakoztunk a CBA-hoz. Odavitük azt a tudást, ami a szövetkezeti mozgalmat döntéshozó mechanizmusa volt. Ők akkor indultak a nulláról. Nekünk már a belépéskor akkora üzleteink voltak, amelyekhez hasonlókat ők évekkel később tudhattak magukénak.

Hogyan alakult a vállalkozás további sorsa?

A 2000-es évek elejétől tovább szeretnénk volna fejlődni. A kiskereskedelmi kapacitást szeretnénk volna növelni. 2004-ben megvettünk egy céget, amelynek 50 kiskereskedelmi egysége volt. A tulajdont nem tudtuk megszerezni, így EUR alapú bérleti szerződést kötöttünk. Ezt is beintegráltuk a cégbe, hiszen mögötte voltak a saját boltjaink, a két kenyérgyár, és a raktár is. Később ezen üzletek tulajdonjoga az Erste Bank tulajdonába került. A negatív kereskedelmi trendek miatt azt az 50 boltot most már egyáltalán nem akartuk megvenni.

„A DÖNTÉS EGY MAGÁNYOS DOLOG,
NEM LEHET MEGÚSZNI.
A SOK TÖPRENGÉS AZ ÜZLETI SIKER HALÁLA.”

BOGDÁN JÓZSEF

Mivel a bank sem tudta eladni az üzleteket, óriási harc során megszületett a bank és a közöttünk lévő megállapodás. 67%-kal csökkentett bérleti díjért cserébe tovább béreltük mind az 50 boltot, egészen addig, amíg vagy mi, vagy a bank, nem talál rá vevőt. Nagyon sok tárgyalást folytattunk le a bank szakembereivel, amíg ezt elértük. Végül a bank egyik vezetője is odajött, és bár a másik oldalon állt, gratulált a mestermunkánkhoz.

Miért akarták értékesíteni a vállalkozást?

Az elején remekül ment minden, de 2008 után jöttek a nehézségek. A válság, a keresletcsökkenés, a különadó, az árfolyam, és még sorolhatnám.

Az üzemméretünk 12 milliárdos volt, 1800 fő dolgozott nálunk. Így hát ugyanúgy adóztunk, mint a multik. Nagyon nehéz helyzetbe kerültünk. Alig vártuk a végét. Addigra a multik megjelenésével nagyon leértékelődött a kereskedelem. Először a nagyvárosokba, majd a közepes és a kis városokba is megjelentek, így nagyon erős lett a konkurencia. Idővel egyértelművé vált, hogy ki kell szállni a cégből.

Ennyire előre tisztán látták, hogy a „csúcs”on kell kiszállni?”

Igen. Ugyanakkor voltak elképzeléseink a megváltozott piaci helyzet kezelésére. Ehhez kellett egy új stratégia. Át kellett volna alakítani a teljes vagyonszerkezetet, gyökeresen, hogy újra pályára tudjuk állítani a céget. De addigra mind nagy-papa korba kerültünk és nem kerültek el minket a kisebb egészségügyi problémák sem. Ezek már arra figyelmeztettek bennünket, hogy ideje egy kicsit visszavenni az iramból.

Így hát felvettem a fiúknak, hogy adjuk el a céget, hiszen minél jobban megy az idő, annál kevesebbet fog érni. Próbáltunk olyan szakmai befektetőt találni, aki a működési területen dolgozott és ez a Mecsek Fűszért volt. A teljes átalakítási koncepciót felállítva, egy komplett üzleti

tervet tettem le a tulajdonos elé, aki rögtön átlátta ezt, és már csak a vételárban kellett megalkudnunk. Éreztük, hogy szükségünk lesz segítségre a szakszerű bonyolítás tekintetében, és ez a megérzésünk jónak bizonyult, így a BDO Magyarország Pénzügyi Tanácsadó Zrt. adta az eladás lebonyolításához azt a szakszerű tudást, amellyel egy értékesítés szervező cégnek rendelkeznie kell.

Milyen érzés volt eladni a céget?

Tervezett dolog volt. Ez volt a legjobb döntés, a legjobb pillanatban. Ráadásul minden kollégámról tudtam, hogy biztos egzisztenciája maradt az eladás után is. Mert egy cégeladás egyáltalán nem csak a számról szól. A 420 dolgozónk mögött áll 420 család, akik fontosak számunkra.

Milyen egy jó vezető viszonya a dolgozóival?

Ajkán egyértelmű volt, hogy én leszek a főnököm utódja, pedig még csak három éve voltam a cégnél. A főnökömtől maximális támogatást kaptam, mind anyagiilag, mind megbecsülésben. Például egyszer azt kérte, hogy helyette én legyek a felügyelőbizottság tagja Demján Sándor cégében. Azt sem tudtam, mit jelent ez, és mivel fog járni, de ő csak bízott, hogy minden rendben lesz. Párszor fel kellett jönni Budapestre, ahol az utolsó alkalommal egy nagyon jelentős tiszteletdíjat nyújtottak át minden tagnak. Amint visszaértem Ajkára, megmutattam a főnökömnek a borítékot és elmondtam neki, hogy itt valami tévedés lehet, hiszen semmit sem tettem ezért a hatalmas összegért. Erre ő azt mondta, hogy ha már így alakult, jó helyen van az nálam, tartsam csak meg.

Az a töretlen bizalom, amellyel ő támogattott engem annyira meghatározó volt számomra, hogy a későbbiekben én is mindig erre törekedtem a kollégáimmal szemben. Véleményem szerint csakis jó csapattal lehet alkotni és látványos eredményeket elérni.

Szintén Ajkán történt, hogy bár csak októberben kezdtem meg a munkámat, az év végén óriási prémiumot kaptam. Próbáltam ugyanezt a bizalmat és anyagi elismerést megadni a munkatársaimnak én is. Szerintem egy sikeres cég életében rettenetesen fontos a dolgozói lojalitás a cég felé. Az embereket lehetetlen kontrollálni. Hiába a kamerák, aki nem lojális, meg fogja találni a kiskapukat. Én nem az ellenőrzésben hiszek, hanem abban, hogy mindenki érezze a cégnél, hogy meg van becsülve. Sok kommunikációs képzést szerveztünk a dolgozóinknak, nem kevés anyagi- és időráfordítással, de ez nagyon fontos volt a siker érdekében.

A mai napig tartunk találkozókat, ahová a rég nyugdíjba vonult munkatársakat is elvárjuk. Persze csak azt lehet tisztelni, aki okot ad rá. Így számunkra az is mindig lényeges volt, hogy ne csak elmondani, megmutatni is tudjuk, mit hogyan kell csinálni. A kölcsönös bizalom mindennek az alapja. Ha a dolgozóm bízik bennem, akkor én is bízhatok benne.

Az Ön csapatát kik alkották?

Ajkai munkám során alakult ki az a négyes is, akikkel a későbbiekben közös volt az üzleti utunk. György László gazdasági igazgató, Hegedűs Pál kereskedelmi igazgató és dr. Szabó István jogász, harcostársak és tulajdonostársak is voltak a számomra.

Ezek szerint léteznek az üzletben barátság?

Igen, pontos elszámolással. Sokan csodálkoztak, hogy ennyi évnyi közös munka során soha nem vesztünk össze. Természetesen voltak vitáink, nem is kicsik. De mindig mindent meg tudtunk beszélni. Négy ember, négyféle mentalitás, négy karakter. Az óvatos, a lobbanékony, a precíz és a dinamikus. Tökéletes négyest alkotunk és alkotunk a mai napig. A sikerünk titka is ez volt. Tökéletesen kiegészítettük egymást. Ennyi együtt töltött év után nem szeretnénk volna teljesen nélkülözni egymást, így megtaláltuk a módját, hogy a továbbiakban is legyenek közös céljaink és vállalkozásunk.

Mennyire volt nehéz megvalósítani ezt a felfelé ívelő pályát?

Voltak nehézségek, amelyek kihatottak mind az üzleti, mind a családi életünkre. A rendszerváltás környékén nem volt ritka, hogy titkosszolgálati eszközökkel figyelték meg minket, sőt, még a kislányomat is el akarták rabolni az óvodából.

Kemény dolgokkal kellett szembenéznünk, de a négyes mindig összezárt, a jóban is, a bajban is. Ezt az egészet nem lehetett volna megvalósítani, ha nem áll mind a négyünk mögött egy stabil családi háttér.

Melyek a legfontosabb ismérvei egy sikeres üzletembernek?

Soha nem lehetsz bizonytalan. Az adott pillanatban kell döntést hoznod, nem vitathatod meg senkivel, csakis saját magaddal. Gyorsnak és határozottnak kell lenned, mert a sikerben nincs helye a bizonytalanságnak.

Az önállóság és a bizalom mindig is fontos filozófiája volt cégünknek. Akkor tudod a legnagyobb sikereket elérni, ha megtalálsz a megfelelő embereket, megosztasz velük minden szükséges információt, hogy magukénak érezhessék a céget, és motiváld őket.

A bizalom és önbizalom a legfontosabb, mind az üzleti partnerek, mind a kollégák, mind az ellenfelek felismerésének irányában. A lényegyet kell látni és merni kell kockáztatni. Demján Sándor kockázatvállaló készsége például brutális volt. Nem csak a kártyaasztalnál pókerezett, az egész üzleti gondolkodása egy kártyajátékhoz volt hasonlatos.

Honnan jött a szőlőbirtok ötlete?

Falusi családból származom. A szőlőművelést a családban immáron az ötödik generáció viszi tovább. Innen a Somlótól indultam és ide is tértem vissza, bár soha nem akartam túlságosan messzire menni. A barátaimat is arról győzködtem, hogy maradjunk itt.

1972 környékén vásároltuk meg az első földbirtokunkat, és úgy véltük, ha a papoknak jó volt itt, nekünk is jó lesz. Tótálsan elhanyagolt terület volt, melyet az ajkai munka mellett próbáltam meg fejleszteni. A szomszédba építettünk egy pincét, amelyet, amikor már teljesen készen volt, egy disszidens magyar nagyon jó pénzért vásárolt meg tőlünk.

Ezután vettük meg a mostani birtokot és kezdtük el teljesen előlről a kiépítését.

Nagyon sokat fejlődött a terület azóta. Azokban az időkben még 10.000 Ft-os hektár árak voltak, amelyek most 20 millió Ft körüliek. Természetesen ezt nem közgazdaságilag kell értelmezni, hiszen ez egy torz adat, de az látszik belőle, hogy alapvetően felértékelődött a Somló, és vele a bor is. Természetesen még rengeteg munka áll előttünk. 1500 szőlőtulajdonosból 15 gazda birtokolja a terület felét. Amikor a nyolcvanas években sikerült Demján Sándort idecsábítani, sorra alakultak az értékes pincék. Mindezzel 150 új munkahely jött létre, és kifejlődött a környéken borturizmus. Ez nem a wellnesről szól, hanem a hagyományokról, a borról, a tájról.

Mindig ilyen fontos volt a föld szeretete?

Én tipikus falusi családban nőttem fel. Együtt élt a három generáció, és hagyományos vidéki életet éltünk. Minden család közel egyforma volt, azonos bevétellel, hasonló lehetőségekkel. Gyerekként mindenbe bele kellett tanulnunk. A libalegeltetés volt a munka alja, a metszőolló a csúcs. Ezt ki kellett érdemelni, hiszen ez a munka befolyásolta a következő évi termést.

Kik voltak Önre hatással gyermekként?

Nagyapámtól megtanultam a föld szeretetét és a munka fontosságát, megbecsülését. Nagy szerencsém volt az iskolai tanítóimmal is. Az általános iskola igazgatója olyannyira figyelt és ismert minket, hogy minden családnak elmondta, milyen iskolába, milyen szakma irányába terelessék gyermeküket. Ott az iskolapadban dőlt el mindannyiunk sorsa. Én a pápai diákvárosba kerültem, ami minőségi váltás volt az életemben. A megszokott, egyszerű, vidéki élet után új közösségbe kerültem az iskolában és a kollégiumban egyaránt. Remek tanáraink voltak, akiktől életre szóló tudást kaptam.

„OBBAN BÁNOM AZT, AMIT KIHAGYTAM, MINT AZT, AMIT NEM SZEREZTEM MEG. A PÉNZ NEM VIGASZTALNA, HA KÉSŐN DÖBBENNÉK RÁ, HOGY HOVÁ TŰNT AZ ÉLETEM.”

KENNETH KAMLER

Ez tette lehetővé, hogy eligazodjak az életben. A józan ész, a föld szeretete, az öregek megbecsülése, mind nagyon erős gyökerek.

Bevonja a saját gyermekeit is az üzleti életbe?

A korábbi vállalkozásaimnál eszünkbe sem jutott, hogy bevonjuk őket. Éppen elég időt vett el tőlem az a fajta élet, nem kívántam ugyanezt a gyermekeimnek. Két fiunk szinte belecseppent a boros vállalkozásba, kislányunk, aki 11 évvel fiatalabb, az elején nem találta örömét a birtok munkálataiban, de adott még egy esélyt és az első sikerekkel a kedve is megjött. Jelenleg otthon van legkisebb unokánkkal, de ő viszi az adminisztrációt, a vendégfogadást és a marketinget. A Bogdán Birtok biztosítja majd a gyermekeink és unokáink biztos jövőjét. Az alapokat megkapták, a többi már csak rajtuk fog múlni.

Miben változott meg az élete, amióta eladták a céget?

Ezt az új korszakot még csak tanulom. Még nem dobtam el teljesen a határidőnaplóm. Élvezem, hogy annyi év után most végre nem kell folyton az órát nézni. Bőven van mit bepótolni. Sok dolog kimaradt a gyerekeimmel való kapcsolatomban a munkám miatt, amit az unokáimmal tudok megélni.

Mi lesz a Bogdán Birtok sorsa?

Egy több lábon álló boros vállalkozást szeretnénk kiépíteni és olyan szintre emelni, hogy lehetőségünk legyen olyan kollégákat foglalkoztatni, akik tehermentesíteni tudják a gyerekeinket. Szeretnénk, ha több minőségi idejük jutna a családra, és ehhez nem kellene megvárni a nyugdíjas éveiket, mint ahogyan az a mi esetünkben történt.

DIÓHÉJBAN

Egy cégtulajdonos nem akkor végzi jól a munkáját, ha mindent ő tud a legjobban és ezért napi 24 órában robotol, hanem akkor, ha olyan munkatársakat nevel ki maga mellé, akikre bátran rá meri bízni a munka java részét. Így jut elég ideje mindarra, amiért élni érdemes.

„HA AZ IDŐD PÉNZ, AKKOR
AZ ÉLETED NEM ÉR SEMMIT.”

NAGY ATTILA

NÉVJEGY

BOGDÁN JÓZSEF

Polus-Coop Zrt. volt elnök-vezérigazgatója, tulajdonosa

ÉLETKOR:

67 éves

CSALÁDI ÁLLAPOT:

Nős, 3 gyermek apja

ISKOLAI VÉGZETTSÉG:

Kereskedelmi és Vendéglátóipari Főiskola

KEDVENCEK:

FILM: *Jancsó Miklós, Szabó István filmjei, történelmi, toszkánás-boros filmek*

KÖNYV: *Joseph Heller 22-es csapdája*

ZENE: *Illés, Fonográf, LGT zenekar*

HOBBY: *borászat, kerékpározás*

IDÉZET: *„Haszonkeresés nélkül nem történik semmi sem a világon, úgy mint lehetetlen okozatot vagy következtetést képzelni ok nélkül, csakhogy egyik pénzbeli haszon, másik becsület, harmadik halhatatlan név, vagy éppen mennyország utáni vágy.”*

Széchenyi István

ESG ÜZLETÁGGAL ERŐSÍT A BDO MAGYARORSZÁG

ESG üzletágunk szeptember 1-jén csatlakozott a BDO Magyarországhoz, mellyel számos újszolgáltatással bővültünk. Az üzletág szakértői támogatják ügyfeleiket a jogszabályi előírásoknak való megfelelésben, ESG stratégiát készítenek, ami a komplex vállalati hatások és szükséges lépések azonosítását tartalmazza és zöld finanszírozás megszerzésében adnak szakértői támogatást. A csapat nem csak ügyfelei esetében, hanem a BDO saját belső működésünkben is érvényesíti az ESG szemléletet.

A környezeti, társadalmi és vállalati irányítási folyamatok vizsgálatával a vállalatok nem pénzügyi kockázatai mérhetővé és nyomon követhetővé válnak. Napjainkban egyre inkább, a fenntarthatósági szemléletű működés középpontjában a hosszú távú stabilitás, ellenálló képesség kerül előtérbe. A vállalatok az ESG szemlélet alkalmazásával erősíthetik ellenálló képességüket, integritásukat. Ezzel alacsonyabb kockázati szint és magasabb árbevétel érhető el.

Az ESG csapat víziója, hogy tudásával hozzájáruljon egy fenntartható jövő megteremtéséhez. Küldetésük, hogy ügyfeleikkel együttműködve megfelelő üzleti megoldásokat találjanak a fenntarthatósági célok eléréséhez. Céljuk, hogy a BDO hálózaton belül egy tudásközpont alapú fenntarthatósági tanácsadó csapatot építsenek ki.

GAZDASÁGI ÁGAZATOK KLÍMAKOCKÁZATA - RIZIKÓ ÉS LEHETŐSÉG

A klímaváltozás ma már nem kérdés, hanem tény, ami feladatok sokasága elé állítja a gazdasági szereplőket. A vállalatok működésére és teljesítményére már jelenleg is, de a jövőben még inkább hatással lesz az éghajlatváltozás. A vállalkozások átállását a zöld gazdaságra már nem csupán a piaci elvárások, hanem jogsza-

bályi előírások is sürgetik, a gyors reakció és alkalmazkodás pedig, mint annyi más esetben, itt is versenyelőnyt jelent, de akár a túlélés záloga is lehet. A helyzetet Cserényi Dóra, a BDO tanácsadója és Veisz Ákos, a magyarországi BDO ESG üzletágának vezető partnere elemezte.

Az éghajlatváltozás fizikai és átállási kockázatot is rejt magában a vállalkozások pénzügyi teljesítményére nézve. Előbbiek többek közt az átlaghőmérséklet, a csapadékeloszlás, valamint a szélsőséges időjárási körülmények gyakoriságának változásából erednek. Ilyen fizikai kockázatnak tekinthető például, amikor egy fontos vállalati létesítményt viharok ér. Az átállási kockázatok pedig az alacsony karbonintenzitású gazdaságra áttéréstől fakadnak. Egyik altípusuk például, amikor az üzleti partnerek, befektetők elfordulnak a környezetszennyező vállalatoktól, de ide sorolhatjuk az új fenntartható célokat kijelölő jogszabályoknak való megfelelést is.

KLÍMAKOCKÁZATOKNAK KITETT ÁGAZATOK

A klímaváltozás, illetve az annak mérséklésére tett lépések eltérően hatnak a különböző iparágakban tevékenykedő vállalatokra.

Ha meg szeretnénk vizsgálni, hogy mely ágazatok a leginkább kitettek az átállási kockázatoknak, az egyes ágazatok üvegházhatású gáz (továbbiakban: ÜHG) kibocsátása egy jó indikátor.

A klímakockázatokkal foglalkozó pénzügyi szektor is ezt a mutatót veszi alapul. Az Európai Központi Bank 2022. évi klíma stressztesztjében megvizsgálta, hogy melyek azok az ágazatok, amelyek leginkább érintettek az átállási kockázat kapcsán. Az eredmények azt mutatják, hogy a teljes értékláncot figyelembe vevő ÜHG-kibocsátás alapján az EU-ban az átállási kockázatnak leginkább kitett szektorok a finomított kőolajtermék-gyártó alágazat, a bányászat, az ásványianyag-gyártás, valamint a villamosenergia- és energiaellátás ágazat.

Minden európai gazdaságnak természetesen más a szerkezete, így hazánkban is

más ágazatokat érint az átállási klímakockázat. Ha megnézzük a hazai iparágakat, 2020-as adatok alapján azt látjuk, hogy a feldolgozóiparnak volt a legmagasabb az ÜHG-kibocsátása, amelyet a villamosenergia-, a gáz-, a gőzellátás- és a légkondicionálás ágazat követ, de a szállítási, raktározási ágazat, a mezőgazdaság, az építőipar, valamint a kereskedelem és a gépjárműjavítás ÜHG-kibocsátása is számottevő (forrás: EUROSTAT, KSH). Összességében Magyarországon a vállalati ÜHG-kibocsátás 92%-áért felelős nyolc ágazat a GDP 60%-át adja. Jelentős tehát a feladat és az érintett vállalkozások száma.

HAZAI ÁGAZATOK ÜHG KIBOCSÁTÁSA ÉS NEMZETGAZDASÁGI SÚLYA (2020)

Az átállási kockázat a fentieknek megfelelően elsősorban az ÜHG-kibocsátás mérséklésével csökkenthető. Az ennek érdekében hozott szabályok is főleg a legnagyobb kibocsátókat érintik, és hátrányban vannak azok, akik nem készülnek fel a jogi környezet várható változására. Jó példa erre az EU Taxonómia, ami tevékenységenként határozza meg, milyen műszaki paraméterek mentén minősül valami fenntarthatónak vagy sem, értelemszerűen jelentősen ösztönözve az ÜHG-kibocsátás csökkenését.

Nagy szabályozói nyomás van a vállalatokon a nagyobb transzparencia irányába is. Várhatóan 2025-től lép hatályba az EU vállalati fenntarthatósági átvilágításról szóló irányelve (CSDD), valamint a kötelező nem-pénzügyi riportálási kötelezettsé-

geket szabályozó CSRD (Corporate Sustainability Reporting Directive). Mindez első körben a nagyvállalatokra és a nyilvános kibocsátókra vonatkozik majd, és már a 2024-es év után is riportolni kell. A vállalatoknak nem csupán saját működésüket illetően, hanem a beszállítóik vonatkozásában is nyilatkozniuk kell majd, amely már számos magyar kkv-t érinteni fog a jövőben. A CSRD elfogadásával párhuzamosan megkezdődött a fenntarthatósági beszámolási sztenderdek kidolgozásának folyamata is, az ESRS (EU Sustainability Reporting Standards) például várhatóan 2025-től lép érvénybe. Már ebből a messze nem teljes felsorolásból is látszik, hogy a jogi megfelelés kulcsfontosságú lesz a következő évek során.

Az átállási kockázatok mellett természetesen a fizikai kockázatokkal is számolni kell. Magyarországon is szembesültünk idén aszályal, hóhullámokkal, a világ számos pontján pedig árvizek, tüzek pusztítanak. Ezenfelül az éghajlat hosszabb távú változásai is kockázatot hordoznak, a csökkenő vízkészletek, hőmérséklet-változások, valamint a talaj termőképességének átalakulása egyaránt veszélyt jelent. A humán tőke teljesítményére is hatással van a klímaváltozás, amely csökkenő termelékenységet válthat ki. Ez különösen a fizikai foglalkoztatottakat érinti, azonban az irodai dolgozók munkabírására is hatással van, hiszen 40 Celsius-fokot meghaladó napi csúcshőmérséklet mellett nem elvárható a hatékony munkavégzés. A fizikai kockázatok főleg azon ágazatokat érintik, amelyek tevékenysége kitett az időjárásnak, például a mezőgazdaság, az építőipar vagy és az élelmiszeripar. Ezenfelül a turizmust is a klímaváltozásnak kitett iparágnak kell tekintenünk mivel, ha egy terület adottságai, vízminősége, ökoszisztémája megváltozik, az az idegenforgalomra is hatással lesz. Ki akar majd a Velencei-tavon nyaralni, ha esetleg teljesen kiszárad, vagy épp az olaszországi Velencében, ha utcái az év nagy részében víz alatt lesznek?

KLÍMAVÁLTOZÁS MINT LEHETŐSÉG

Fontos tisztában lenni azzal, hogy a klímaváltozás lehetőséget is jelent a vállalatok számára, nem csak kockázatot. A stratégiai tervezés során érdemes a cégre váró kockázatok azonosításával, a vonatkozó jogszabályi környezet feltérképezésével kezdeni a munkát és „mérni, mérni, mérni”. Amennyiben a vállalatok időben felkészülnek a fenntartható működésre, úgy versenyelőnyre tehetnek szert azokkal szemben, akik nem tesznek ilyen lépéseket. A mostani környezetben, amikor sok szempontból jócskán komfortzónán kívül kell mozogni, ez a lépés talán könnyebben megtehető.

CSERÉNYI DÓRA

BDO MAGYARORSZÁG ESG
TANÁCSADÁSI ÜZLETÁGÁNAK
JUNIOR ELEMZŐJE

VEISZ ÁKOS

BDO MAGYARORSZÁG ESG
TANÁCSADÁSI ÜZLETÁGÁNAK
ÜGYVEZETŐJE

TÚL LEHET MÁR A MÉLYPONTON AZ AUTÓIPARI BESZÁLLÍTÓK EREDMÉNYESSÉGE

A Covid pandémia kitörése óta változatos kihívások érik a globális autóipart és benne a magyarországi szempontból fontos Tier1, Tier2 szintű beszállítói kört. Látszólag szinte csak rossz hír van továbbra is: elszálló energia és nyersanyagárak, egyes ellátási láncok háború és szankciók miatti újabb problémái, globális inflációs sőt recessziós aggodalmak. Eközben viszont igaz az is, hogy tanácsadóként több pozitív fejleményt tapasztalhattunk a hazai beszállítók körében, az elmúlt 2 és fél évben elért jelentős hatékonyságjavulás, technológiai fejlesztések formájában.

2022 második felében a nagy képet illetően vannak óvatos optimizmust indokoló fejlemények, az autóipari beszállítók a működést és eredményességet tekintve inflexiós ponthoz érhetnek. Három fő tényező adhat okot bizakodásra.

Fontos az ellátási láncok állapotának és láthatóságának javulása.

2020 eleje óta a beszállítók termelésére és eredményességére óriási hatást gyakoroltak előrejelezhetetlen sokkok (kezdve a Covid lezárásokkal, idén tavasszal az orosz-ukrán háborúig), mostanra a negatív hatások vagy megszűntek vagy az iparág megtanult együtt élni velük. Utóbbira jó példa, hogy a háború kitörése után hetek alatt sikerült a kábelkorbácsok miatti fennakadások rendezése. Fokozatosan javul a láncok láthatósága a kiemelten fontos chippek esetében: a kínálat stabilabbá vált, a kereslet jobban előrejelezhető, több mint egy éve idén kora nyáron volt a legkisebb a chippek miatti termelési fennakadások száma. Természetesen az egyik ár a készletszintek általános növelése volt.

A globális termelési volumen a 2022-re várt 15 éves mélypontról várhatóan magára talál, 2 éven belül az éves termelési volumen 10 millióval nőhet, visszatérve a hosszú távú trendre illeszkedő 64 millióhoz (a Kínán kívüli piacokra vonatkozóan).

Fontos tudni, hogy az IHS jelentése szerint chiphiány miatt több mint 11 millió személyautó legyártása maradt el az elmúlt negyedekben. Kínában és Németországban már nő a kibocsátás a mélyponthoz képest. Egyértelműen a növekedés felé mutat az elmúlt két év kínálati korlátosságának hatásai következtében a készletek rekord alacsony szintje, az új autók továbbra is példátlanul hosszú leszállítási ideje, a meglévő autóállomány öregedése. Nyilván nem elhanyagolható kockázat eközben az európai energiaellátás alakulása az orosz gázcsapok elzárása miatt, valamint az emelkedő infláció miatt a vásárlóerő gyengülése. Fennáll a veszély, hogy a kereslet hanyatlása mellett alacsonyabb szinten állna be valamilyen piaci egyensúly rövid távon.

Harmadrészt, az autóiipari beszállítók árazási ereje emelkedő költségek mellett is egyre inkább lehetővé teszi a működési eredményességük javulását. Sok esetben ez nagyon is időszerű az elmúlt negyedekben megtépázott marginok után.

Pár éve elképzelhetetlen árazási formulák kezdenek megszokottá és gyártók által elfogadottá válni, most már nem csupán az acél vagy műanyagok, hanem üzemszerűen a chipek, munkabérek vagy szállítási költségek értékesítési árakban történő rendszeres érvényesítése érdekében. Autóvásárlóként ennek aligha örülhetünk, de az autóiipari beszállítók (különösen a jelentősebb elektronikai kitettséggű beszállítók) részvényesei számára kiemelten fontos ez a fejlemény.

Arról megoszlanak a várakozások, hogy a tranzakciós árazások hogy alakulhatnak a következő években. Ha azonban a beszállítói szektor hatékony játékosai megerősödnek és középtávon vonzó jövőképet kínálnak, az előbb-utóbb érvényesülni fog a tranzakciós kedv élénkülésében és az árazásban is.

TÖRÖK BÁLINT

BDO MAGYARORSZÁG PÉNZÜGYI
TANÁCSADÁSI ÜZLETÁGÁNAK
TRANZAKCIÓS MENEDZSERE

WILDER ÁDÁM

BDO MAGYARORSZÁG
PÉNZÜGYI TANÁCSADÁSI
ÜZLETÁGÁNAK
IGAZGATÓJA

KEVESET TEHETNEK A CÉGEK AZ ENERGIAKÁOSZ ELLEN - DE AZON A KEVÉSEN SOK MÚLIK

A BDO ELEMZŐJE SZERINT DÖNTŐ JELENTŐSÉGŰ LESZ A VÁLLATOK ALKALMAZKODÁSI KÉPESSÉGE A KÖVETKEZŐ HÓNAPOKBAN

A Covid alatt megtört ellátási láncok még helyre sem álltak, amikor a háború újabb súlyos csapást mért az alapanyagok és mindenekelőtt az energetika piacára. Az Európai Unió valamennyi tagjának elsődleges prioritása most az ellátásbiztonság, de a vállalatoknak

is minden erejükkel a hatékonyságnövelésre és a fogyasztáscsökkentésre kell koncentrálniuk. A helyzetet Wilder Ádám, a magyarországi BDO Pénzügyi Tanácsadás üzletágának igazgatója elemezte, rámutatva a cégek tennivalóira is.

Nem olyan régen az EU és benne Magyarország elsődleges energetikai problémája az volt, hogyan álljon át alternatív, minél zöldebb energiaforrások használatára a megadott időkereten belül - kezdte Wilder Ádám. Mára a helyzet jelentősen megváltozott. Az egyes országok kormányainak elsődleges felelőssége az ellátásbiztonság biztosítása, miközben a korábban kitűzött környezeti célokat sem akarja senki feladni. Magyarországnak ebben a helyzetben három úton kell egyszerre elindulnia. Mindent megtenni a jelenlegi - kiemelten a téli időszak - fogyasztási igények kielégítésére, gyorsított ütemben folytatni az alternatív fosszilis, elsősorban gázbeszerzési lehetőségek kiépítését, közben pedig nagy ütemben csökkenteni kell az importenergia-függést, ami Magyarországon lényegében egy átfogó energiahatékonysági beruházási program végrehajtását és további megújuló alapú hő-, és villamosenergia

termelő kapacitások kiépítését jelentheti. Fontos megjegyezni, hogy egyes kimutatások szerint az ország leghamarabb 2025-re tudná teljesen kiváltani az orosz gázt, és ezzel még számos állam van így a kontinensen. Ugyanakkor az infrastruktúrát érintő energetikai beruházások jellemzően csak hosszú távon értelmezhetőek és a finanszírozási költségek emelkedésével az elszállító költségek sokszor azt eredményezik, hogy a piaci szereplők pusztán gazdasági alapon nem tudják megvalósítani a szükséges beruházásokat.

Ami a vállalatok helyzetét illeti, a problémák hasonlóan jelentősek, mint a makrogazdaságban - mondta az igazgató. A finanszírozás lényegében minden szektorban nagyon megrágult, miközben az energiaigényes ágazatokban a már említett alapanyag- és energiaellátási, valamint árnyelkedési gondok is komoly, sok esetben megoldhatatlan kihívásokat jelentenek.

A megnövekedett energiaköltségeket megfelelő likviditással lehet persze külső finanszírozás nélkül ideig-óráig fedezni, ez azonban végül óhatatlanul áremelkedéssel jár, ami tovább ront egy amúgy is erős, talán soha nem látott EU szinten is megjelenő kétszámjegyű inflációs környezetet. Európa felett lebeg a stagfláció „réme” is, amikor a magas infláció a gazdasági növekedés stagnálásával vagy csökkenésével jár együtt. Emellett a hazai, nagy importkitettséggű vállalatok a forint árfolyamváltozásának következményeit is ki kell, hogy gazdálkodják, ami további versenyhátrányt jelent az euróövezet országaihoz képest.

Önmagában a zöld átállás is jókora kihívásokkal járt volna - ezért is halogatta számos cég -, de jelenleg nem túlzás „hatékonságnövelési kényszerhelyzetről” beszélni.

Gyakorlatilag ma egyetlen felelős cég sem teheti meg, hogy nem vizsgálja felül a technológiáját, az energiafogyasztását, az ellátási láncait, a működési folyamatait és a vonatkozó kereskedelmi szerződéseit. Természetesen ezt már sokan elkezdték,

és minél tovább halogatja ezt egy vállalkozás, annál komolyabb gondokkal kell számolnia, mert az energiaárak alakulását ma senki sem tudja előrejelezni, hiszen nem pusztán kereslet-kínálati viszonyok, hanem a világpolitikai események is meghatározzák a piacot.

Természetesen ilyen helyzetekben mindig a rendezett tőkehelyzetű, magas likviditású cégek „járnak jól”, de inkább azt mondanám - mutatott rá a BDO szakértője -, hogy ő nekik fáj legkevésbé, mert a környezet a közeljövőben általában véve nem fog kedvezni a gazdaságnak. Belátható időn belül tömeges bedőlések és nagy piaci turbulencia várható, elsősorban az energiaintenzívebb szektorokban. Ezzel együtt minden bizonnyal most is, mint az eddigi nehéz helyzetekben, azok a cégek lesznek kedvezőbb helyzetben, akik képesek lesznek időben reagálni és a lehetőségekhez mérten valamilyen módon alkalmazkodni a megváltozott környezethez, újradefiniálni működésüket, még ha a profitrátájuk csökken, vagy akár el is tűnik egy időre ebben a volatilis helyzetben - zárta szavait a BDO Magyarország szakértője.

DR. VÁSÁRHELYI ÁRPÁD

PARTNER, BDO LEGAL JÓKAY
ÜGYVÉDI IRODA

AZ OROSZ-UKRÁN KATONAI KONFLIKTUS GAZDASÁGI ASPEKTUSAI

Kétezer évvel ezelőtt az emberiség a háború alatt még teljesen mást értett mint manapság, úgy technikai szintjét, mint módszereit tekintve. A görög világban például a harcok még jellemzően emberek közötti fizikai támadást és védekezést jelentettek, melynek célja az ellenség ellenállásnak letörése és lehetőleg megsemmisítése volt egy, a maihoz képest igen alacsony technikai színvonalon.

Az elmúlt két évezredben e téren komoly változások történtek. A katonai konfliktusok során már több mint 100 éve is alkalmazták a háborús propaganda eszközeit, és így már nemcsak a fizikai konfliktus, hanem a megfelelően összeállított információ terjesztése is kulcsfontosságúvá vált.

Mára teljesen megváltoztak a háborús konfliktusok elemei: már legalább négy területen zajlanak, gyakran párhuzamosan. Először is a fizikai ütközetek területén, ahol a technika fejlődése jelentős mértékben átalakította a hadviselés szabályait és módszereit. Másodszor, a háborús propaganda eszközei is jelentősen megváltoztak. Már nemcsak filmhíradókon és újságokon keresztül történik annak terjesztése, hanem az új technológiák által kialakított digitális médiafelületeken is, legyen szó írott, vagy vizuális formáról. Harmadszor, napjainkban gyakran kibeháború is zajlik a háborús felek között, melynek célja az ellenség számítástech-

nikai rendszereinek manipulálása, illetve befolyásolása. Ennek egyik eleme lehet az adathalászat, vagyis az adatok illetéktelen megszerzése és esetleges felhasználása is, vagy akár nyilvánosságra hozatala. Negyedszer pedig, a hétköznapi háborúk részévé vált a gazdasági hadviselés is, amely már nemcsak a háborús felek, hanem a háborús feleken kívül álló országokat és a globális gazdaságban résztvevő más országok tevékenységet is jelentősen befolyásolhatja és befolyásolja.

Az orosz-ukrán konfliktussal kapcsolatban a szankciók tekintetében jellemzően négy különböző politikai és gazdasági hatalmak által alkalmazott korlátozással találkozunk. Ezek egyikét az Európai Unió szankciói jelentik, melyek Oroszországgal és Fehéroroszországgal szemben kerültek bevezetésre. Legalább ugyanolyan mértékűek és ugyanakkora hatásúak az Amerikai Egyesült Államok Oroszországgal szemben bevezetett korlátozásai, de nem elhanyagolhatók az Egyesült Királyság intézkedései sem. 2022. márciusában kihirdetésre kerültek az Oroszország által bevezetett gazdasági szankciók is, melyeket az orosz kormányzat úgy definiál, mint a „nem baráti” országokkal szemben bevezetett intézkedéseket.

Az Európai Unió szankciónak típusai tekintetében alapvetően nyolcfélét különböztetünk meg, melyek különböző jelentőséggel és kihatással bírnak az egyes országok gazdasági helyzetére.

Beszélhetünk így például a banki tranzakciós korlátozásokról, amelyeket az Európai Unió egyes kiválasztott oroszországi pénzügyi intézetek ellen vezetett be annak érdekében, hogy azok háborús finanszírozási lehetőségeiket nagymértékben korlátozhassák. Az Európai Unió limitálta az egyes energiahordozók kereskedelmét és szállítását, melyek célja, hogy jelentős mértékű hátrányokat okozhasson az orosz gazdaságnak. Emellett bevezettek utazási és szállítási korlátozásokat is, melyek nem csupán magánszemélyek az Európai Unió országaiba történő ki- és beutazását nehezítik meg, vagy lehetetlenné teszik, hanem egyes vállalatok tevékenységét (pl. Aeroflot) is jelentősen korlátozták. A negyedik szankciós kör az egyes magánszemélyek vagyona befagyasztására és utazásainak korlátozására vonatkozik, melynek lényege, hogy egyes üzleti és politikai szereplők Oroszországon kívüli mozgását limitálják.

Ebben az esetben mintegy hétszáz természetes személyről van szó, akiknek érdemi hatása volt a háború kirobbanására vagy annak finanszírozására. Ennek tekintetében egyes országok már továbbléptek, és általában korlátozzák orosz állampolgárok országukba történő beutazását. Az Európai Unió ugyanakkor szankció alá vonta kettős felhasználású termékek forgalmazását is, amely további új technológiák alkalmazását nehezíti meg Oroszország számára. Megjelentek a médiára vonatkozó tiltások is, így egyes televízió- és rádióállomások, valamint internetes portálok híradásait tette elérhetetlenné az Európai Unió területén. Az Európai Unió ugyanakkor korlátozta az acél-, a fém-, és egyes luxus termékek kereskedelmét is.

Mindezek mellett az EU vízümpolitikai szankciókat vezetett be oroszországi állampolgársággal bíró személyekkel szemben, így a korábbi egyszerűsített vízumeljárás lehetőségét az orosz állampolgárok részére megszüntette.

Ezek a gazdasági szankciók ugyanakkor nemcsak Oroszországot, hanem szinte a globális gazdaság minden szereplőjének tevékenységét - valamilyen mértékben - negatívan befolyásolják. A szankcióknak közvetlen és közvetett hatásai vannak az egyes országok gazdasági folyamataira egy olyan időszakban, melyet a pandémiás veszélyhelyzet által okozott nehézségek is jellemeznek még. Az egyes államok államháztartási deficitje jelentős mértékben megnőtt: ilyen eladósodottság mellett és körülmények között tört ki a háború Oroszország és Ukrajna között, melynek gazdasági kihatásai újabb és további állami költségvetési forrásokat igényelnek, nemcsak közvetett hanem közvetlen formában is. Azt is láthatjuk, hogy bizonyos termékek exportja korlátozásra került, vagy ellehetetlenült. Ukrajna jelentős exportőr különösen agrár- és fémtermékek, illetve nyersanyagok tekintetében, melyek hiánya a globális piacon

közvetlen és jelentős mértékű áremelkedéshez vezetett. Ugyanez igaz az egyes energiahordozók piaci árára is, hiszen kiemelkedően megnőtt szinte mindegyik energiaforrás tőzsdei jegyzett ára, legyen szó gázzal, elektromos áramról, vagy a kőolajszármazékokról. Bizonyos országok, annak érdekében, hogy valamilyen módon korlátozzák az áremelkedések közvetlen a lakosságra kiterjedő hatását, belső árszabályozást vagy hatósági árakat vezettek be egyes termékek területén. Így történt ez Olaszországban, Szlovéniában vagy Magyarországon is a kőolaj származékok esetében, habár más-más módon és formában. Más országok exportkorlátozásokat vezettek be, melyek jogszerűségét az Európai Unió folyamatosan vizsgálja.

A közeljövőben azzal számolhatunk, hogy az államháztartási deficittek továbbra is nőni fognak, így az egyes országoknak egyre nagyobb szüksége lesz további adóbevételekre, mely az emelkedő infláció mellett szintén a lakosságot fogják közvetlenül vagy közvetetten terhelni. Nem feledkezhetünk meg az inflációs hatás miatt emelkedő banki kamatokról sem, amelyek így sokaknak növekvő anyagi terheket és újabb költségeket fognak jelenteni. A növekvő államháztartási hiány miatt szükséges lesz az adópolitika megváltoztatása, így jelentős mértékű és kihatású adóemelések várhatóak következő hónapokban és években.

PEOPLE HELPING PEOPLE ACHIEVE THEIR DREAMS

AUDIT | TAX | ADVISORY | ACCOUNTING | DIGITAL | ESG | LEGAL

KÉKSZALAG

Összesen több mint 2500 vitorlázó 516 hajón állt rajthoz az 54. Kékszalag Raiffeisen Nagydíjon, amelyet a BDO Magyarország partnerei és kiemelt ügyfelei a BDO exkluzív rendezvényének keretében kísérhettek végig a Jókai hajóról.

A program keretén belül együtt követtük a Kékszalag rajtot és versenyt, ahol Szépvölgyi István a Magyar Vitorlás Akadémia szakértője mutatta be a rajt izgalmas pillanatait, amit aztán egy sétahajókázás követett.

A Jókai hajóról leszállva a Vaszary Galériában zártkörű tárlatvezetést kaptunk, ahol megcsodálhattuk a kiállított műtárgyakat. ViktoriaVarga divattervező és Molnár Zsófia a Sophie Molnar Design megalkotója egy páratlan bemutatóval kápráztattak el minket, ahol gyönyörű ruhák és ékszerek vártak bennünket.

A nap zárásaként egy közös ebéddel kedveskedtünk vendégeinknek, amit a Vaszary Galéria kertjében fogyasztottunk el festői környezetben.

Büszkék vagyunk arra, hogy az év legrangosabb és legnagyobb vitorlás eseményén részt vehettünk, ahol a kapcsolatépítés, a kultúra szeretete, és megannyi felejthetetlen pillanat is helyett kapott ezen a napon.

A díjátadón idén először adtuk át a BDO Különdíját, amelyet a fenntarthatóság jegyében ítéltünk oda a legzöldebb csapatnak.

Környezetünk megóvása a mi felelősségünk és érdekünk, a BDO-nál pedig kiemelten fontosnak tartjuk ezen elvek követését, így ezzel a díjjal biztatjuk a versenyzőket a változás elindítására.

A Különdíját Orbók Ilona, a magyarországi BDO egyik ügyvezetője és partnere adta át az Ecoracer legénységének, ugyanis a hajójuk 100%-ban újrahasznosított anyagokból készült, fenntartható elvek alapján.

54. KÉKSZALAG
RAIFFEISEN NAGYDÍJ

BDO KÜLÖNDÍJ

a fenntarthatóság jegyében

1 000 000 Ft

értékű digitális üzleti tanácsadás

2022.07.14., Balatonfüred

BDO

54. KÉKSZALA
RAIFFEISEN NAGYDÍJ
2022

CONTACT

**BDO Magyarország
Pénzügyi Tanácsadó Zrt.**

H-1123 Budapest,
Alkotás utca 53. F épület, II. emelet
Telefonszám: +36 1 374-0934
Fax: +36 1 374-0935
E-mail: office.cf@bdo.hu
www.bdo.hu

- www.linkedin.com/company/bdo-hungary
- www.facebook.com/bdomagyarorszag
- www.instagram.com/bdo_hungary
- www.bdo.hu

